

Kityi nu ngwa'an Palyu cha' tsaa se'en ndi'in nten 'in Jesucristo nde kichen Corinto

¹ Palyu lkaän nu nda'aän kityi re; su'wa ti ndukwaän lo'o Sóstenes ta'a ngi'niin tñan. Chabiya' 'in Ndiose nda'aän nchkwiin' cha' 'in Jesucristo lo'o nchga nten.

² Na' nda'aän kityi re cha' tsaa se'en ndi'in wan, nchga nten 'in Jesucristo nu ndi'in wan kichen Corinto. Chabiya' 'in Jesucristo wa ngulo suwi Ndiose 'wan, lo'o ni, lka wan nten 'in Ni; ndi'in cha' tyu'wi ti' wan 'in Ni nchga loo tñan nu ku'ni wan se'en ndi'in wan lo chalyuu. Su'wa ndi'in cha' 'wan lo'o nchga nten nu ngi'ni tnun 'in Jesucristo nu nka X'naan tyukwi ña'aan chalyuu, cha' sa ña'an lka Ni X'naan, ngwaña'an lka Ni X'nan ne' kan'.

³ Nde lka cha' nu jñaän 'in Ndiose cha' 'wan, cha' ña'an ti ku'ni Stian Ndiose cha' su'we lo'o wan, cha' ku'ni Ni cha' tiin ti tyi'in ni' kasiya 'wan chun' nu yten wan cha' 'in Jesucristo nu nka X'naan.

*Nchga cha' su'we nu kaja 'ñaan chabiya' 'in
Krixtu*

⁴ Nchga tsan ndyaän xu'we 'in Ndiose cha' 'wan, cha' nda 'a Ni cha' su'we 'wan chun' tñan nu y'ni Jesucristo.

⁵ Ndiya 'a cha' su'we nu wa nda Ndiose 'wan, cha' wa ngwa su'wa cha' 'wan lo'o Krixtu; kan' lka cha' nu nganun ni' kasiya 'wan ni. Kan' cha' jlyo

su'we ti' wan nchga cha' 'in Krixtu, lo'o ngwaña'an nchka 'wan chkwi' wan cha' kan' lo'o nten.

⁶ Tyun 'a nten nchka biya' ti' cha' chañi 'a cha' wa yten wan cha' 'in Jesús, xa nu na'an ne' nchga tñan nu ngi'ni wan se'en ndi'in wan lo chalyuu.

⁷ Ja ska cha' lyiji ni' kasiya 'wan sikwa; nchga tñan nchka 'wan ni, bra nu ndi'in ta 'a wan ña'an bra nu kan Jesucristo nu nka X'naan xiya'.

⁸ Ti kwi' Jesús lka nu ku'ni cha' kanun tsa cha' 'in Ndiose ni' kasiya 'wan sa bra nu tyii chalyuu 'wan. Kan' cha' ja kaja 'a ki'ya nu xtya Ndiose 'wan xa nu kan Jesucristo nu nka X'naan cha' ku'ni biya' Ni 'in nten chalyuu.

⁹ Ndiose ngi'ni tñan, nchga tñan nu ndukwin Ni cha' ku'ni Ni; ti kwi' Ni ngulo suwi Ni 'wan cha' ka su'wa cha' 'wan lo'o Jesucristo nu nka X'naan, nu lka ska ti Sñi' Ni.

Ska ta ti ne' nchkwi' ne' ska cha'

¹⁰ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Krixtu, chkwiin' lo'o wan ni chabiya' 'in Jesucristo nu nka X'naan, cha' ku'ni wan cha' ka su'wa cha' 'in nchga wan lo'o ta'a wan, cha' ja chkwi' 'a wan tukwa loo cha'. Tyi'in su'we wan lo'o ta'a wan, ska ti cha' tya'an tiye wan, ska ti cha' kuwe ti' wan.

¹¹ Nu ngwa xkan' ti mjwi rsun 'ñaañ, bra nu ytsa' ne' ta'a Cloé 'ñaañ cha' lye 'a ndi'in cha' wsuun 'wan lo'o ta'a wan, cha' ja su'wa cha' 'wan lo'o ta'a wan.

¹² Ska ña'an nchkwi' wan kwenta ska wan. Ndiya ska ta ne' ta'a wan nu nchkwi': "Bare, wa msñi ba cha' 'in Palyu"; lo'o xka ta ne' ta'a wan nchkwi': "Nten 'in Polo lka bare"; kwi' xka ta ne' ta'a wan nchkwi': "Nten 'in Tyu lka bare"; lo'o

ndiya xka ta nten nu nchkwi': "Nten 'in Krixtu lka bare."

¹³ ¿Ta tyun nu lka Krixtu ndi'in chalyuu nu ka kulaa 'wan 'in cha' xa'an sikwa a? ¿Ta na' nu mstyane' 'ñaän lo wsi cha' kajaän si'ya wan a? ¿Ta chuün' ndyukwatya wan a?

¹⁴ Ja tukwin mdukwatyaän se'en ndi'in wan. Su'we la ngwaña'an cha' 'in Ndiose, nxke' tiän'; si'ina' nu y'niän tñan kan', ni siya mdukwatyaän 'in Crispo lo'o Gayu ti,

¹⁵ ja ka chkwi' nten cha' ndyukwatya wan cha' 'ñaän sikwa.

¹⁶ Ku'ni wan cha' tlyu ti' 'ñaän, tka ndyu'wi tiän' cha' lo'o Estéfanos, lo'o ta'a ndi'in yu, mdukwatyaän 'in ne'; lo'o ja nsu'wi 'a tiän' si lo'o xka ta nten mdukwatyaän.

¹⁷ Si'i cha' tukwatyaän 'in nten ngulo Krixtu tñan 'ñaän ndijyaän lo chalyuu, wa ngulo Ni tñan 'ñaän cha' tsa'aän chkwiin' cha' su'we nu ykwi' Jesús lo'o nten. Ja ndijyaän lo'o ka'an 'a cha' nu ngulo keän tiän, sa ña'an nu nchkwi' nten chalyuu nu nchka 'a nchkwi'; si ngwaña'an, ja ka biya' ti' nten nchga cha' tnun nu y'ni Krixtu cha' ngujwi Ni lo wsi.

Krixtu lka kiya' nchga cha' nu nchka ti' Ndiose cha' ka biya' tian' 'in Ni

¹⁸ Nten nu ngi'ni ñu'un 'in ti ykwi' ti si'ya cha' xa'an nu ngi'ni ne', ja nchka 'a ka biya' ti' ne' cha' 'in Krixtu; xtyi lyo'o ne' 'ñaan si chkwian' lo'o ne' sa ña'an ndi'in cha' 'in Krixtu, cha' ngujwi Ni lo wsi si'yaan, cha' ku'ni tyii Ni ki'ya nu ndukwian. Nan ni, nu mdo'o laan 'in ki'ya nu ndukwian chun' tñan nu y'ni Krixtu, tnun 'a cha' y'ni Ndiose, nxke' tian'.

19 Ndiya ska cha' nu ndukwa lo kityi kula 'in Ndiose nu nchkwi':
 Ku'niin tyiin 'in nchga cha' nu nchkwi' nten nu tiya
 'a, ndukwin Ndiose.

Lo'o ja ku'niin tnuun cha' nu ndlo ke nten, ni siya
 su'we 'a y'ni xa'an ne', ndukwin Ni.

20 ¿Ni sa ña'an tñan su'we la ka ku'ni nten nu
 nchka 'a 'in cha' 'in Ndiose sikwa a? ¿Ni sa ña'an
 tñan ka ku'ni nten nu su'we 'a y'ni xa'an a? ¿Ni
 ña'an tñan ka ku'ni nten nu nchka 'a nchkwi' sikwa
 a? Ska ti lo chalyuu re kunanjo'o tñan kan' 'in ne'.
 Wa ykwi' Ndiose lo'oan cha' ja ngi'ni cha' ni siya
 wa y'ni xa'an ti nten chalyuu nchga cha', ña'an
 ti nchga tintu ke nten nu ja xlyaa kunan cha' 'in
 Krixtu.

21 Y'ni Ndiose cha' ja ka xu'wi lyo nten chalyuu
 'in Ni cha' ke ti ne', lo'o jlyo 'a ti' Ndiose. Lo'o ni,
 ndlaa Ni 'in nten nu sten cha' 'in Ni, ti kwi' cha'
 nu ngitsa' ba 'in ne', ni siya cha' tintu nchkwi' ba,
 ndukwin nten bra kan'.

22 Nchka ti' ne' judío cha' ku'ni ba ska cha' tnun
 se'en ndi'in ne', cha' tsaa ña'an ti' ne' cha' nu
 chkwi' ba bra kan'; lo'o ne' xka la'a tsu' tujo'o,
 nchka ti' ne' cha' xkwi' cha' tiya 'a chkwi' ba lo'o
 ne'.

23 Lo'o bare ni, ska loo ti cha' ngitsa' ba 'in nten
 cha' 'in Krixtu nu wa ngujwi lo wsi cha' kulaa 'ñaan
 'in nchga cha' xa'an. Kan' kuxi 'a nka tiye ne' judío
 xa wa ynan ne' cha' nu nchkwi' bare. Lo'o ne' xka
 la'a tsu', cha' tintu 'a nchkwi' ba, nka tiye ne' kan';
 ja nsu'wi cha' tiya 'ñaan siya' ti, nka tiye ne' kan'.

24 Lo'o nan ni, xka ña'an nka tiyeaan xa nu ngulo
 suwi Ndiose 'ñaan, ni siya lkaan ne' judío, ni siya
 lkaan ne' xka la'a tsu'. Ska ti cha' 'in Krixtu

nchkwian'. Ska ti Krixtu ndiya nchga chabiya', nchga cha' su'we nu nchka ti' Ndiose cha' ka biya' tian'.

²⁵ Su'we 'a ndyo'o nchga cha' nu nchkwi' Ndiose, ni siya nchkwi' nten chalyuu cha' tintu 'a cha' kan'; kuxi la ndyo'o nchga cha' tnun nu nchkwi' nten chalyuu nu nxke' ti' cha' nchka 'a nchkwi'. Kwi' ngwaña'an tnun la ti nchga loo tñan nu ngi'ni Ndiose, ni siya nchkwi' nten cha' ja nchka 'in Ni ku'ni Ni tñan; lo'o kuxi la ndyaa to'o tñan ngi'ni nten ti ykwi' ti.

²⁶ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Krixtu, tyaa yu'wi ti' wan sa ña'an nten ngwa wan ti kulo, bra nu tka ngulo suwi ti Ni 'wan. Ska tukwa ti wan nu nchka 'a 'wan; si'i nten tnun ngwa wan, si'i nten kuliya' ngwa wan se'en ndi'in wan lo chalyuu, ska tukwa ti wan nu su'we chin' ngwa 'wan.

²⁷ Ti kwi' 'wan nu nchkwi' nten cha' ja su'we wan siya' ti, lo'o ni, lka wan nten nu ndiya la ti' Ndiose. Ngwaña'an nchka ti' Ndiose ta cha' wjyu'u 'in nten nu nxke' ti' cha' nchka 'a nchkwi'; kan' cha' wa ngulo suwi Ni 'wan, ni siya nten ti'i lka wan. Lo'o nda Ni cha' wjyu'u 'in nten nu tnun 'a cha' nchka 'in, nxke' ti' ne'; kan' cha' ngulo suwi Ni 'wan, ni siya ja nchka lye 'wan.

²⁸ Ngwaña'an y'ni Ni cha' ja kaja 'a ña'an chkwi' nten nu tnun la nchka, ti ykwi' ti ne'; kan' cha' ndlo suwi Ni 'in ne' ti'i, ndlo suwi Ni 'in ne' nu nxyti lyo'o nten chalyuu 'in, ndlo suwi Ni 'in ne' nu ja ska nan nsu'wi 'in. Kan' lka nten nu ndlo suwi Ndiose cha' ka ne' nten 'in Ni.

²⁹ Ngwaña'an ka biya' tian' ta'aan cha' ja su'we si ku'niin siyeen' lo'o ta'a ntean tloo Ndiose.

³⁰ Nde lka cha' sikwa: Wa ykwi' Ndiose cha' ka su'wa cha' 'ñaan lo'o Jesucristo, bra nu msu'wa Ni 'in Jesucristo cha' yan Ni lo chalyuu. Ni siya ja ska cha' nchka 'ñaan, lo'o Jesucristo ni, nchga cha' nchka 'in Ni siya' ti. Chun' tñan nu y'ni Krixtu nchka su'we kasiya 'ñaan, ni siya ti kulo ngwaan nten nu kuxi 'a tloo Ndiose; chun' tñan nu y'ni Krixtu kaan nten 'in Ndiose, cha' Krixtu lka nu kulaa 'ñaan 'in nchga cha' xa'an.

³¹ Kan' cha', sa ña'an ndukwa cha' lo kityi kula, ngwaña'an ku'nian: “Si nchka tian' chkwian' lo'o xka ta nten 'in ska cha' tnun nu wa y'nian, kan' su'we la si chkwian' 'in cha' tnun nu y'ni ykwi' X'naan bra kan'.” Ngwaña'an nchkwi' kityi kan'.

2

Ni cha' lka ngujwi Krixtu lo wsi

¹ Wan ta'a msñian cha' 'in Krixtu, tyu'wi ti' wan sa ña'an nu y'niin ti kulo, bra nu ngalaän se'en ndi'in wan cha' chkwiiñ' lo'o wan cha' su'we nu wa ykwi' Ndiose lo'oün, cha' 'in Jesucristo kan'; ja ka'an 'a cha' tukwi ykwiiñ' lo'o wan bra kan', si'i cha' lye 'a ngwa 'ñaän ykwiiñ' lo'o wan bra kan'.

² Bra nu mdi'iin kichen tyi wan, mda'an cha' tiyeen cha' ja siya' chkwiiñ' xka la cha' lo'o wan; ska ti cha' 'in Jesucristo, ti kwi' Krixtu nu mji'in ka'an ne' 'in lo wsi, sa kan' ti cha' ykwiiñ' lo'o wan bra kan'.

³ Bra nu ngalaän se'en ndi'in wan, mna'an 'a tiän' mdi'iin bra kan'; nchkwaän tiän mdi'iin cha' mda'an 'a cha' tiyeen ni ña'an xkwen wan 'ñaän bra kan'.

⁴ Bra nu ngwa'uŭn cha' kan' 'wan, ja mnaän ka'an 'a cha' tiya nu chkwiŭn' lo'o wan, ja y'niŭn sa ña'an nu ngi'ni nten nu nchka 'a nchkwi'. Ndiose mda jwersa 'ñaän; wa ykwiŭn' lo'o wan nchga cha' nu ytsa' Tyi'i Ndiose 'ñaän, cha' ka biya' su'we ti' wan.

⁵ Chun' tñan nu y'ni Ndiose, kan' cha' msñi wan cha' 'in Jesús bra kan'; si'i chun' ska cha' nu ngulo keän tiän cha' nchka 'a 'ñaän.

Ska cha' su'we nu nchka ti' Ndiose chkwi' lo'o nten

⁶ Ni siya ngwaña'an, ndiya ska cha' su'we nu nchkwiŭn' lo'o nten nu nnan su'we cha' 'in Ndiose; ska cha' nu nda'an tiye Ndiose lka cha' kan', si'i cha' nu jlyo ti' nten chalyuu. Ti kwi' ti cha', ja jlyo ti' nu nka ndloo la lo chalyuu re cha' kan', cha' wa tyii ti tyempu nu kulo ne' kan' tñan.

⁷ Ngwa'u Ndiose cha' su'we kan' 'ñaän cha' chkwiŭn' lo'o nten. Ja ya ka biya' ti' nten chalyuu cha' kan'. Ti bra nu ja ya kwiñan Ni chalyuu, ti bra kan' mske' ti' Ni sa ña'an nu ku'ni Ni; ngwa ti' Ndiose cha' kulaa Ni 'ñaan 'in cha' xa'an xa nu xñian cha' 'in Jesús. Tnun 'a cha' su'we ka 'ñaan bra kan'.

⁸ Ja ngwa biya' ti' nten nu nka ndloo chalyuu cha' kan'. Si ngwa jlyo ti' ne' cha' kan', sa ña'an nu mda'an cha' tiye Ndiose cha' ku'ni Ni, ja mji'in ka'an ne' kan' 'in Jesús lo wsi bra kan', ti kwi' X'naan Jesús, nu tlyu 'a cha' su'we nsu'wi 'in Ni.

⁹ Sa ña'an lka cha' re nu ndukwa lo kityi kula, ngwaña'an lka cha' kan':

Wa y'ni xu'we Ndiose cha' su'we nu kaja 'in nten nu nsu'wi tiye 'in Ni;

kan' lka cha' nu ja ya ña'an nten chalyuu, cha' nu ja ya kunan nten, ti kwi' ti cha', ja mgii ti' ne' cha' ka cha' kan'.

¹⁰ Lo'o nan ni, ta'a msñian cha' 'in Krixtu, wa ngwa'u Ni 'ñaan sa ña'an ka cha' su'we kan' lo'o Tyi'i Ndiose nu wa nda Ni cha' kanun ni' kasiya 'ñaan. Wa ytsa' su'we Tyi'i Ndiose 'ñaan nchga cha' nu nka tiye Ndiose cha' ku'ni Ni lo chalyuu, ni siya tukwi 'a cha' kan'.

¹¹ Nan nten chalyuu, keen tian nsu'wi nchga cha' nu nka tiye; ska ti nan lo'o Ndiose ka jlyo tian' nchga cha' nu nda'an tiye. Kwi' ngwaña'an lka Ndiose, ska ti Tyi'i Ndiose jlyo ti' nchga cha' nu nda'an tiye Ni.

¹² Si'i ska kwi'in xa'an nu ndi'in lo chalyuu ti lka Tyi'i nu wa nda Ndiose cha' kanun ni' kasiya 'ñaan ni; wa nda Ndiose Tyi'i Ni 'ñaan, chun' nu wa msñian cha' 'in Ni. Kwi' ngwaña'an lo'o Tyi'i Ndiose ka biya' tian' nchga tñan su'we nu ngi'ni Ni ni' kasiya 'ñaan.

¹³ Bra nu kwa'uan cha' su'we 'in Ndiose kan' 'in nchga nten 'in Ndiose, nten nu nsu'wi Tyi'i Ndiose ni' kasiya 'in, bra kan' jñaan ska cha' nu chkwian' nu katsa' Tyi'i Ndiose 'ñaan; ja ndi'in cha' tsaa naan ka'an 'a cha' nu chkwian', sa ña'an nu ngi'ni nten nu nchka 'a nchkwi', ti ykwi' ti.

¹⁴ Nten nu ja su'wa cha' 'in lo'o Ndiose, ja ka ka biya' ti' ne' kan' ska tñan nu ngi'ni Ndiose lo'o Tyi'i Ni; ja nchka ka biya' ti' ne' cha' kan', ja ngi'ni su'we cha' kan' siya' ti, nxke' ti' ne' kan'. Ska ti si ndi'in Tyi'i Ndiose ni' kasiya 'ñaan, bra kan' ka biya' tian' sa ña'an lka cha' kan',

¹⁵ Ka biya' tian' sa ña'an ndyo'o nchga cha' 'in Ni

bra nu ndi'in Tyi'i Ndiose ni' kasiya 'ñaan, lo'o ja ka 'a xkwen nten xka la cha' 'ñaan.

¹⁶ Nde ndiya ska cha' nu ndukwa lo kityi 'in Ndiose: “¿Ti ka nu ka biya' ti' sa ña'an cha' nda'an tiye Ndiose a? ¿Ta ka 'ñaan kwa'uan ska cha' 'in Ni a?” ndukwin kityi. Ni siya ngwaña'an, nan ni, wa jlyo tian' sa ña'an cha' nda'an tiye ykwi' Krixtu, chabiya' 'in Tyi'i Ndiose.

3

Ska ti tñan 'in Ndiose ngi'ni ta'a ne' nu ndu'u cha' 'in Jesús 'in nten

¹ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Ndiose, tyukwi tyempu nu mdi'iin kichen tyi wan nu ngwa s'ni, ja ngwa chkwiiñ' nchga cha' nu ngwa tiän' chkwiiñ' lo'o wan, cha' ti ji xñi su'we wan cha' 'in Tyi'i Ndiose nu ytsa' Ni 'ñaan. Chin' ti cha' ykwiñ' lo'o wan bra kan', cha' ña'an ti nda'an cha' kuxi tiye wan. Sa ña'an lka nu xuwe kune', ngwaña'an ngwa wan, cha' ti ji xñi su'we wan cha' 'in Krixtu;

² kan' cha' tiya' ti ngwa'uñ 'wan kwenta skaa cha'. Sa ña'an lka ska kuwi' kune' nu ngati' styi' jya'an ti, cha' ti ji ka ku, ngwaña'an ngwa 'wan, cha' ja ngwa 'wan kunan su'we wan cha' nu nchkwiiñ'. Ni siya ni ti, ti ji ku'ni xa'an wan bra ti,

³ cha' ti ndiya la ti' wan nchga cha' kuxi nu ngi'ni nten chalyuu. Cha' nu liye' ti' wan 'in ta'a nten wan, cha' nu lye 'a wsuun ndi'in wan, kan' cha' chkan' tijyu' cha' ndiya la ti' wan cha' kuxi nu ngi'ni nten chalyuu. Ti ngi'ni wan sa ña'an nu ngi'ni nten kuxi,

⁴ cha' ndiya ne' ta'a wan nu nchkwi': “Nten 'in Palyu lka bare”, lo'o ndiya xka ta ne' ta'a wan nu

nchkwil: “Nten 'in Polo lka bare.” Sa ña'an ngi'ni nten kuxi, ngwaña'an ngi'ni wan bra kan'.

⁵ ¿Ti ka nu lka Polo kan' sikwa a? ¿Ti ka nu lkaän sikwa a? ¿Ta si'i tñan 'in Ndiose ngi'ni ta'a ba a? Chun' cha' nu ykwi' ba lo'o wan, kan' cha' msñi wan cha' 'in Krixtu nu nka X'naan bra kan'. Wa lka tñan ngi'ni skaa ba, ti kwi' tñan nu nda X'naan 'wa cha' ku'ni ba.

⁶ Ña'an ti' ska nten nu kata ska loo nan, lo'o kan' xka nten nsu'wa tyi'a suun nan kwiñii kan', ngwaña'an ngi'ni bare lo'o wan; na' lkaän nu yi'aän ytsaän' cha' kan' 'wan kulo ndukwa la, lo'o chun' ndi'in la yaa Polo cha' kwa'u la cha' kan' 'wan. Lo'o ska ti Ndiose ngi'ni Ni cha' kaluu su'we cha' kan' ni' kasiya 'wan.

⁷ Ja n'ni cha' ti ka lka nu ykwi' cha' kan' lo'o wan ti kulo, ja n'ni cha' ti ka lka nu ngwa'u la cha' kan' 'wan chun' ndi'in la. Ska ti Ndiose lka nu nduun loo la cha' 'in Ni, cha' Ndiose lka nu ngi'ni cha' kaluu su'we cha' kan' ni' kasiya 'wan.

⁸ Su'wa ti ngi'ni ba tñan lo'o ta'a nda'an ba, ni siya ykwi' ba lo'o wan kulo ndukwa la, ni siya ndu'u su'we la ba cha' kan' 'wan chun' ndi'in la. Lo'o Ndiose ni, kan' nu tya cha' su'we 'wa, sa ña'an tñan su'we nu ngi'ni skaa ba cha' 'in Ni.

⁹ Ta'a ngi'ni ba tñan 'in Ndiose lka bare; lo'o 'wan, ngi'ni Ni tñan ni' kasiya 'wan, ti kwi' tñan 'in Ndiose lka kan'.

Nchka tiän' chkwiiñ' ska cha' tiya lo'o wan ni: ña'an ti' ska na'an tnun nu ndya' cha' 'in Ndiose, ngwaña'an lka wan;

¹⁰ lo'o na' ni, ña'an ti' nten nu nñan na'an kan' cha' 'in Ndiose, ngwaña'an lkaän lo'o wan, chun' ndu'uñ cha' 'in Ndiose 'wan. Xka cha' ni: sa

ña'an lka si wa mstyaañ su'we ska kiya' na'an, lo'o kan' mdiyan xka ta yu nu kwiñan ji na'an kan', ngwaña'an lka ta'a nda'añ tñan nu ngwa'u la cha' kan' 'wan. Nchga nten nu nñan na'an ndi'in cha' tya'an su'we cha' tiye ne' kulo ndukwa la sa ña'an tyisnan tya' na'an; kwi' ngwaña'an nchga ta'a ngi'ni ba tñan, ndi'in cha' ki'ya su'we ba kwenta sa ña'an nu ka kwa'u su'we la ba cha' kan' 'in nten.

¹¹ Lo'o Ndiose ni, wa lka mstyaa Ni 'in Jesucristo, cha' ska ti Ni lka suun nchga cha' kan', cha' ti kwi' Jesús lka kiya' cha' nu wa msñian 'in Stian Ndiose; ja nsu'wi xka la jo'o, ta xka la nten nu lka suun cha' kan'.

¹² Ndiya ne' ta'aan nu ndu'u su'we la 'ñaan ta'aan, sa ña'an lka si kwiñan ne' ska na'an su'we; sa ña'an lka si tya' na'an kan' ni siya lo'o oro, ni siya lo'o plata, ni siya lo'o kee xaa nu ka'an 'a nga'an tya' na'an kan'. Ndiya xka ta ne' ta'aan nu kuxi la ndu'u 'in ta'aan, sa ña'an lka si kwiñan ne' ska na'an nu kuxi ti, nu ndya' lo'o yka ti, ta lo'o kii, o ta lo'o lka' ti.

¹³ Xa wa mdyii cha' bra kan', bra nu kan Jesucristo xiya' cha' ku'ni biya' Ni 'in nten chalyuu, bra kan' tyija lyo cha' 'in Ndiose sa ña'an tñan nu y'ni ne' kwenta skaa ne'. Xa nu tiya tsan kan' tsa tñan nu y'ni skaa nten lo kii' tnun, cha' ku'ni biya' Ni 'in ran; si skin tñan kan', ja su'we ngwa tñan kan' bra kan'; si ja skin ran, bra kan' ka biya' ti' Ni cha' su'we 'a tñan nu y'ni yu kan'.

¹⁴ Bra nu talo tñan nu y'ni ska nten cha' wa ndyaa lo kii' kan', bra kan' ta Ni cha' su'we nu kaja 'in nten kan'.

¹⁵ Lo'o bra nu skin tñan 'in ska nten lo kii' kan', ja ña'an 'a ne' 'in ran bra kan'; siya' ti kana' tñan

'in ne' kan'. Ti kulaa Ndiose 'in ne' kan', ni siya wa skin ti ykwi' nten kan'.

16-17 Lo'o laa tnun se'en ngi'ni tnun ne' judío 'in Ndiose ni, ndiya 'a ti' Ndiose 'in laa kan', cha' 'in Ni ndya' na'an kan'; tlá 'a Ndiose si ku'ni ñu'un nten 'in laa kan'. Lo'o 'wan ni, nchga ta wan nu msñi wan cha' 'in Krixtu, lka wan sa ña'an lka laa tnun kan', cha' ndiya 'a ti' Ndiose 'wan; kwi' ngwaña'an wa nganun Tyi'i Ndiose ni' kasiya 'wan. Ku'ni tyii Ndiose 'in nchga nten nu ku'ni ñu'un 'wan ta'a msñian cha' 'in Jesús.

18 Wa msñian cha' 'in Krixtu ni, kan' cha' su'we la si ja chkwian' cha' nsu'wi 'a cha' tiya 'ñaan, ti ykwiin' tian, sa ña'an ngi'ni nten chalyuu nu tiya 'a. Ja su'we si tya'an cha' tiyeaan ngwaña'an. Ndi'in cha' tya'an cha' tiyeaan cha' ja nsu'wi cha' tiya 'ñaan siya' ti, lo'o kan' ka ku'ni Ndiose cha' ki'ya ska cha' nu ñi kean.

19 Ni siya nchkwi' nten chalyuu cha' nchka 'a 'in ne', cha' su'we 'a cha' nu nda'an tiye ne', si'i ngwaña'an nxke' ti' Ndiose ña'an Ni 'in ne'; ja su'we siya' ti cha' nu nchkwi' nten chalyuu, nxke' ti' Ni. Ndukwa ska cha' lo kityi kula nu nchkwi' cha': “Ngi'ni Ndiose cha' xtiyaa' cha' tiya nsu'wi ke nten chalyuu, ni siya tiya 'a ne', nxke' ti' ne” ndukwin lo kityi kula kan'.

20 Kwi' ngwaña'an ndukwa xka cha' lo kityi kan': “Wa jlyo ti' Ndiose cha' ja ka ku'ni nten chalyuu tñan 'in Ni si siye' ne' cha' tiya 'a ne'.”

21 Kan' cha' ja ku'ni siye' wan lo'o ta'a wan cha' ndyaa ña'an 'a ti' wan 'in ska ti nten ta'a ba. Cha' 'wan lka nchga ta'a ngi'ni ba tñan,

22 ni siya na', ni siya Polo, ni siya Tyu; kwi'

ngwaña'an, cha' 'wan lka nchga cha' nu nchka lo chalyuu, ni siya lu'uan, ni siya wa ngujwian, ni siya ska cha' nu nchka ni, ni siya ska cha' nu ka nde loo la. Cha' 'wan lka nchga cha' nu nchka lo chalyuu sikwa.

²³ Lo'o 'wan ni, cha' 'in Krixtu lka wan; lo'o Krixtu ni, cha' 'in Ndiose lka Ni.

4

Krixtu lka nu mda tñan kan' 'in Palyu lo'o ta'anda'an yu tñan

¹ Ndi'in cha' tyu'wi ti' wan cha' kwi' tñan 'in Krixtu ngi'ni ba. Ndi'in cha' kwa'u ba 'in nten nchga cha' nu wa ngwa'u Ndiose 'wa; ska cha' nu ja ya kunan nten chalyuu siya' ti, kan' lka cha' nu kwa'u ba 'in ne'.

² Lo'o nten nu ndi'in cha' ku'ni ska tñan, nchga tsan ndi'in cha' tyu'wi ti' ne' nchga tñan nu ngulo x'nan ne' 'in ne'.

³ Cha' 'ñaän, ja ntseän 'wan, ja ntseän 'in ya ña'an ti cha' nu chkwi' wan 'ñaän; ni siya chkwi' nchga nten chalyuu 'ñaän, ja ntseän 'in ne' siya' ti. Ja ska cha' kuxi ndi'in 'ñaän si nchka ti' ne' xtya ne' ki'ya 'ñaän, nxke' tiän';

⁴ kwi' ngwaña'an cha' 'in Ndiose, ja la y'niin cha' kuxi, nxke' tiän'. Ja nchkwiin' cha' ja tukwin ka 'in xtya ki'ya 'ñaän siya' ti, ska ti Ndiose nu nka X'naan ka 'in Ni ku'ni biya' Ni 'ñaän xa wa mdyii chalyuu.

⁵ Lo'o 'wan, ja ndi'in cha' xtya wan ki'ya 'in ska nten bra ti; kata wan chin' sa bra nu kan ykwi' Ni nu nka X'naan, kan' lka nu ku'ni biya' 'ñaän ta'aan. Bra kan' tyija lyo 'in Ni nchga cha' nu nsu'wi mnan

ni' kasiya 'ñaan, ni siya ska cha' nu ja nchka tian' kasaan' 'in ta'aan nten chalyuu. Katsa' Ni nchga cha' nu nsu'wi ni' kasiya 'in nchga nten chalyuu, lo'o kan' ta Ni nu su'we 'ñaan, nchga cha' su'we nu ndukwin Ni cha' kaja 'ñaan kwenta skaan bra kan'.

⁶ Nchkwiin' cha' kan' lo'o wan cha' ka tyi'in wan su'we ti. Nchkwiin' 'aän cha' 'wa ta'a tyukwaa ba, na' lo'o Polo, cha' ka biya' chin' ti' wan sa ña'an ndi'in cha' 'wa; ngwaña'an ka biya' ti' wan cha' ja su'we xñi wan xka la cha', nu si'i cha' nu ñi nu ndukwa lo kityi cha' 'in Ndiose. Ja su'we cha' nchkwi' su'we wan lo'o ska ti yu ta'a ba nu nda'an ña'an 'a wan 'in yu, lo'o chun' ndi'in la ku'ni wan cha' xa'an lo'o xka yu ta'a ba.

⁷ ¿Ni cha' lka cha' ndloo 'a cha' 'wan, ti ykwi' ti wan, lo'o ja nduwe ti' wan cha' 'in xka ta nten? Ndiose nda nchga nan nu nsu'wi 'wan, nchga tñan nu nchka 'wan; kan' cha' ja ndi'in cha' ku'ni siye' wan lo'o ta'a nten wan sikwa. Ja mxa'an chalyuu 'wan chun' tñan nu ngi'ni wan, ti ykwi' ti wan; Ndiose ngi'ni cha' lka wan sa ña'an nu lka wan ni.

⁸ Ngi'ni wan cha' ndloo 'a cha' 'wan, ti ykwi' ti wan; ja ska 'a nan lyiji 'wan siya' ti, nxke' ti' wan; ngi'ni wan sa ña'an nu ngi'ni ne' kuliya', ndi'in wan sa ña'an ndi'in nu nka ndloo la lo chalyuu. Lo'o bare ni, ja ngi'ni 'a wan kwenta 'wa. Kan' cha' ni, si chañi cha' lka wan ndloo la 'wa, ¿ja ta wan chabiya' cha' ka su'wa chin' cha' 'wa lo'o wan bra kan', cha' lo'o ba ka ba nten tnun bra kan' a?

⁹ Nxke' tiän' cha' wa mxnun tijyu' Ndiose 'wa lo'o ta'a nda'an ba. Kulo ndukwa la ngulo Ni tñan 'wa cha' tsaa ba tijyu' cha' chkwi' ba cha' 'in Ni lo'o nten; lo'o ni, nganun chun' la ba 'in ta'aan,

ña'an ti' presu nu ngita cha' kujwi nten 'in. Wa lka ba ska nan nu na'an kwi'ya nten 'in, ni siya nten chalyuu ña'an kwi'ya 'wa, ni siya angajle nu ndi'in lo'o Ndiose nde ni' kwan ña'an kwi'ya 'wa.

¹⁰ ¡Ja chan wa mna' cha' tiya 'wa chun' yten ba cha' 'in Krixtu! Lo'o 'wan ni, nxke' ti' wan cha' su'we 'a jlyo ti' wan cha' 'in Krixtu. ¡Chin' la tñan ngi'ni bare, ngula la tñan ngi'ni wan, nxke' ti' wan! ¡Chañi cha' chen la ña'an ngi'ni nten lo'o bare; lo'o 'wan, lye la ngi'ni tnun ne' 'wan!

¹¹ Ni siya kwi' ña'an bra ni, ti ndiya bra nu ja ndyiji nan ku ba, ja ndyiji nan ko'o ba; ni siya te' kusun nchku' ba, ndi'in bra. Njyi'in ne' 'wa, lo'o ja ndukwa na'an tyi ba, xkwi' nda'an yu'wi ti ba.

¹² Ti'in 'a tñan nu ngi'ni ba cha' kaja ña'an nu tyijin yu'wi 'wa chalyuu. Bra nu ti'í 'a nchkwi' nten lo'o ba, ja nchkwi' ba cha' ti'í lo'o ne'; su'we ti nchkwi' ba lo'o ne' bra kan'. Bra nu ti'í 'a ti' nten 'wa, ndalo 'a ba bra kan'; ja nskwen ya' ba 'in ne' siya' ti.

¹³ Ni siya chen 'a ña'an nchkwi' nten lo'o ba, ndalo ba 'in ne' bra kan', ndi'ya tla' tiye ba lo'o ne'. Ni siya ni, ña'an ti ngi'ni nten cha' kuxi lo'o ba. Sa ña'an si lka ba yuu kutsu' nu nganun lo tyi'a yuu, sa ña'an si lka ba mti nu nxkwan ti nten, ngwaña'an lka ba, cha' ja ska nsu'wi lyo ba siya' ti, nchkwi' ne' lo'o ta'a ne'.

¹⁴ Cha' nu nda'aän kityi re, ja nchka tiän' cha' ka jyu'u ti' wan; sa kan' ti cha' nchka tiän' cha' ja ku'ni siye' 'a wan lo'o ba. Ndiya 'a tiän' 'wan, sa ña'an si lka wan sñiën'.

¹⁵ Ndiya ka'an 'a ta'a ndi'in cha' 'ñaan lo'o Krixtu nu ka kwa'u la cha' kan' 'wan, ni siya skaän tiän

nu ngi'niin lo'o wan sa ña'an si lkaän sti wan, cha' wa mdyii ytsaän' 'wan nchga cha' su'we nu wa ykwi' Jesucristo lo'oün; chun' cha' nu wa ykwiin' lo'o wan, yten wan cha' 'in Jesús.

¹⁶ Kan' cha' ni, nchkwiin' 'aän lo'o wan cha' ku'ni wan sa ña'an nu na'an wan ngi'niin.

¹⁷ Lo'o kityi re nsu'waän 'in Timu cha' tsaä yu se'en ndi'in wan, cha' lka yu kan' sa ña'an lka ska sñiän', cha' ndiya 'a tiän' 'in yu, lo'o su'we 'a msñi yu cha' 'in Jesucristo. Nchga kichen se'en nda'aän, se'en ndi'in ska ta nten 'in Jesús, la kan' ndu'uün nchga cha' su'we nu ndi'in cha' ku'nian lo chalyuu bra nu wa msñian cha' 'in Jesucristo; kwi' ngwaña'an ngi'niin tyukwi tyempu chabiya' 'in Jesucristo. Lo'o Timu katsa' yu 'wan cha' ngwaña'an ngi'niin.

¹⁸ ¿Ni sa ña'an tñan ngi'ni ne' ta'a wan nu lye 'a ngi'ni siye' lo'o ta'a wan sikwa a? ¿O ta ja kaän nde kichen Corinto se'en ndi'in wan, xke' ti' wan a?

¹⁹ Ja kuwe ti' wan, ti kaän laän ndla ti se'en ndi'in wan chabiya' 'in Ndiose nu nka X'naan. Lo'o kan' tyija lyo cha' 'wan 'ñaän, bra nu ña'aän sa ña'an tñan ngi'ni ne' nu ngi'ni siye' kan'; lo'o ja tsaä ña'an tiän' 'in ne' kan' lo'o cha' nu nchkwi' ti ne' kan' bra kan'.

²⁰ Ja ka sten yu'wian cha' 'in Ndiose cha' ka Ni ndloo ni' kasiya 'ñaan cha' nu nchkwiin' tian cha' 'in Ni; nchka ti' Ndiose cha' ku'nian tñan 'in Ni, sa ña'an tñan nu ngi'ni Ni.

²¹ Jlyo tiän' cha' ka su'we la ka tiye wan si su'we ti xu'wi tiyeän ña'aän 'wan, bra nu kalaän se'en ndi'in wan; lo'o su'we la si su'we ti ka chkwiin' lo'o wan bra kan'. Ja su'we ka tiye wan si xkwi' cha' nu

tlá 'a chkwiïn' lo'o wan bra kan'.

5

Ja ta wan chabiya' sten ta'a wan nu lye 'a ngi'ni cha' xa'an laja wan

¹ Wa ynaän ska rsun cha' chen 'a ña'an ngi'ni ska yu ta'a msñi wan cha' 'in Jesucristo ni. Ne' xka la'a tsu', ja ngi'ni ne' sa kwa cha' kuxi, ni siya ja ya kunan ne' cha' nu nchkwi' Ndiose siya' ti. Nde tñan ngi'ni yu: wa yten yu'wi yu lo'o jya'an na'an yu.

² ;Lo'o ña'an ti ngi'ni siye' wan lo'o ta'a wan, ni siya ndi'in cha' ka jyu'u 'a ti' wan si'ya cha' xa'an kan'! Ndi'in cha' kulo wan 'in yu nu ngi'ni cha' xa'an kan' laja wan, cha' ja tya'an su'wa 'a yu lo'o wan.

³ Ska ña'an ndyo'o ti cha'; ni siya ja ndi'iïn lo'o wan ni, cha' ku'ni biyaän' 'in yu kan', kwi' se'en ti ndi'iïn se'en ndi'in wan, nxke' tiän', cha' ndyu'wi 'a tiän' 'wan. Kan' cha' wa lka mstyään ki'ya 'in yu nu ngi'ni cha' kuxi kan'.

⁴ Nde tñan ku'nian sikwa: Tyo' ti'in wan sa tlyu ti chabiya' 'in Jesús nu nka X'naan, cha' ku'ni biya' wan 'in yu kan' ndla ti. Ska ti cha' nka tiyeën lo'o wan, kwi' ngwaña'an chabiya' 'in Jesucristo ku'ni wan ngwaña'an.

⁵ Bra kan' kulaa ya' wan 'in yu cha' kanun yu ya' kune' xa'an. Ni siya kana' tyukwi ña'aan yu bra kan', ni siya kana' cha' 'in yu se'en ndi'in yu lo chalyuu, bra nu tsa tii chalyuu, ja chan ku'ni X'naan cha' tlyu ti' 'in yu, tyaan y'ya Ni kasiya 'in yu.

⁶ Si'i cha' su'we ngi'ni wan bra nu ngi'ni siye' wan lo'o ta'a wan. ¿Ja jlyo ti' wan sa ña'an ngi'ni skwan tiye' a? Ni siya chin' ti skwan tiye' xu'wi lo kata jaxlya, lo'o ku'ni ran cha' skwen ka'an 'a skwan bra kan'.

⁷ Kwi' ngwaña'an lka wan, cha' nu ndukwi wan ki'ya kan'. Wa lka ki'ya kan' 'wan sa ña'an lka skwan tiye' nu ja su'we siya' ti, ndi'in cha' xkwan wan nchga skwan kan'; xiya' xtiyaa' kwi wan skwan jaxlya bra kan', ni siya ja xtiyaa' 'a wan ran lo'o skwan tiye' ni. Kwi' ngwaña'an 'wan, ndi'in cha' kulaa ya' wan ki'ya nu ndukwi wan, cha' xa'an cha' nu ndi'in ni' kasiya 'wan, cha' ka luwi kasiya 'wan xiya'. Lo'o ni, wa lka luwi kasiya 'wan chun' tñan nu y'ni Jesús. Xka cha' ni, bra nu nchka ta'a Pascua, ndyu'wi tian' cha' y'ni tyii Krixtu ki'ya nu ndukwian. Si'yaan ta'aan ngujwi Krixtu lo wsi, ngwa Ni lomstan nu lu'u si'ya ki'ya nu ndukwian.

⁸ Kan' cha' ndi'in cha' tyu'wi tian' 'in Krixtu nchga tsan, cha' xka ña'an ku'nian lo chalyuu bra kan'; su'we ti ku'nian lo'o ta'a ntean, xkwi' cha' nu ñi chkwian' lo'o ne', cha' nu ni lkaan sa ña'an lka jaxlya nu ndya' kwi; ja ndi'in 'a cha' ku'nian sa ña'an nu y'nian s'ni bra nu ndi'in cha' kuxi 'ñaan, bra nu ndi'in cha' chen ña'an 'ñaan. Kan' ngwaan sa ña'an ngwa skwan tiye' kan' nu ja su'we siya' ti.

⁹ Lo xka kityi nu wa msu'waän yaa se'en ndi'in wan ti kulo, kan' ngwa'aän cha' ja ka su'wa cha' 'wan lo'o nten nu xkwi' cha' chen ña'an ngi'ni.

¹⁰ Ja ykwiin' lo'o wan cha' ja chkwil' wan siya' ti lo'o ne' kuxi. Ndi'in 'a nten chalyuu nu ja nnan 'a cha' nu nchkwi' Ndiose, nu ngi'ni cha' chen ña'an, nu nxitukwi 'a ti' nan nu ndi'in 'in nten, nu ngi'ni

kunan, nu ngi'ni tnun 'in nkwin jo'o ti. Ja ka tyo'o ntaan 'in ne' kan', ska ti si tyo'oan lo chalyuu tyaan siya' ti.

¹¹ Ja su'we cha' ka su'wa cha' 'wan lo'o nten nu ngi'ni ngwaña'an, ni siya chkwi' ne' lo'o wan cha' ta'a nten 'in Jesucristo lka ne'; kan' lka cha' nu nchka tiän' chkwiïn' lo'o wan. Ja ka su'wa cha' 'wan lo'o ne' kan' si chen ña'an ngi'ni ne', si nxitukwi' ti' ne' nan nu ndi'in 'in nten, si ngi'ni tnun ne' 'in nkwin jo'o, si chen 'a ña'an nchkwi' ne' lo'o nten, si ku'wi ne', si ngi'ni ne' kunan; ja ka xñi wan cha' 'in nten nu ngi'ni ngwaña'an. Ni siya nchkwi' ne' cha' su'wa 'a ndi'in cha' 'in ne' lo'o Jesús, ja ka su'wa cha' 'wan lo'o ne' kan'. Ti kwi' ti cha', ja su'we tyukwa wan ku wan tyija lo'o nten nu ngi'ni ngwaña'an.

¹²⁻¹³ Xka ta nten nu kuxi ngi'ni, ja nchkwiïn' cha' 'in ne' kan'. Si'i cha' 'ñaän lka nten nu ja ndukwa cha' 'in Ndiose siya' ti, Ndiose ku'ni biya' Ni 'in ne' kan' bra nu nduun ne' tloo Ni. Lo'o ne' ta'a ndi'in cha' 'wan lo'o Krixtu, su'we la si ti kwi' 'wan ku'ni biya' wan 'in ta'a wan, nxke' tiän'. Kan' cha' sikwa, kulaa ya' wan 'in nten nu chen ña'an ngi'ni lo chalyuu, cha' ja ka su'wa cha' 'wan lo'o ne' kan' siya' ti.

6

Bra nu ndi'in cha' wsuun 'ñaan lo'o ta'a ntean

¹ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesús, bra nu nxuun wan lo'o ta'a nten wan, ¿ta su'we la cha' nda'an wan se'en ndi'in wse, xke' ti' wan a? ¿Ta su'we cha' nda'an wan se'en ndi'in nten nu ja ndi'in cha' 'in lo'o Ndiose siya' ti?, xke' ti' wan. ¿O ta ja su'we la

si tsa'a wan se'en ndi'in ne' ta'a msñi wan cha' 'in Jesús a?, cha' ku'ni biya' ne' cha' 'wan. Ngwaña'an ka tiin cha' 'wan lo'o ta'a wan bra kan'.

² Wa jlyo ti' wan cha' ti kwi' ta'aan ndi'in cha' ku'ni biyaan' 'in nchga nten chalyuu xa wa tyii ti cha', cha' wa ndi'in cha' 'ñaan lo'o Ndiose. Si ngwaña'an ka tñan nu ku'ni wan chun' ndi'in la, ¿ni cha' ja ka 'wan ku'ni biya' wan 'in ska cha' xuwe ti lo chalyuu re ni?

³ Lo'o ngwaña'an angajle ni, ¿ta ja jlyo ti' wan cha' lo'o 'in angajle ndi'in cha' ku'ni biyaan' a? ¿Kan' cha' ka 'ñaan ti ykwiin' tian ku'ni biyaan' ska cha' nu nchka 'ñaan lo'o ta'aan lo chalyuu re!

⁴ Bra nu nchka ska cha' wsuun 'wan lo'o ta'a wan, ja su'we tsa'a lo'o wan 'in ta'a wan cha' ka biya' cha' 'wan tloo xka ta nten nu ja nnan cha' 'in Jesús.

⁵ Nchkwiin' cha' re cha' ka jyu'u ti' wan tloo Ndiose. ¿Ta ja ndiya ska nten ta'a wan nu ka 'in ku'ni biya' cha' 'wan lo'o ta'a wan a?

⁶ Xka ña'an ngi'ni wan nde kwa. Ni siya ne' ta'a msñi wan cha' 'in Jesús, nda'an lo'o wan 'in ne' tloo nten nu ja ndyaa ña'an ti' 'in Ndiose siya' ti, cha' ku'ni biya' ne' kan' cha' 'wan.

⁷ Ndi'in cha' wsuun 'wan lo'o ta'a wan, kan' cha' nchka biya' tian' cha' ti ji xñi su'we wan cha' 'in Jesús. Su'we la, ni siya ta wan chabiya' cha' ka cha' kuxi kan' 'wan ngwaña'an ti. Su'we la, ni siya ku'ni ne' kunan cha' su'we nu ndi'in 'wan ngwaña'an ti.

⁸ Ja su'we tñan nu ngi'ni wan ni; kuxi ngi'ni wan lo'o ti kwi' ta'a msñi wan cha' 'in Jesús, lo'o ngi'ni wan kunan nan nu ndiya 'in ta'a wan.

⁹ Jlyo tian' cha' ja ka sten nten kuxi se'en tlyu se'en nka Ndiose ndloo la. Su'we si ñi 'a ka biya' ti' wan cha' ja tsaa ne' kuxi se'en nu su'we kan'. Nten nu chen 'a ña'an ngi'ni lo'o ta'a, nten nu ngi'ni tnun 'in nkwin jo'o, nten nu ndi'in cha' 'in lo'o kwilyo'o xka nten, ni siya yu ki'yu nu ngi'ni cha' chen ña'an lo'o ta'a ki'yu yu,

¹⁰ nten nu ngi'ni kunan, lo'o nu ndlaa nan nu nsu'wi 'in ta'a nten, nten nu ku'wi, nten nu nchkwi' cha' kwiñi 'in ta'a nten ne', nten nu kuxi ti ngi'ni kanan 'in ta'a nten ne', ja ska ne' kuxi kan' ka tsaa se'en nu su'we la se'en ndi'in Ndiose.

¹¹ Kwi' ngwaña'an, ndiya chin' ta'a wan nu y'ni wan ti kwi' ta'a cha' kuxi kan' ti ngwa s'ni; lo'o xka ña'an ngi'ni wan ni, cha' wa y'ni tyii Jesús nchga ki'ya nu ndukwi wan ti bra kan', lo'o ni, wa yten wan cha' 'in Ndiose bra kan'. Wa ngwa su'wa cha' 'wan lo'o Ndiose cha' wa msñi wan cha' 'in Jesucristo nu nka X'naan, lo'o wa nda Ndiose Tyi'i Ni cha' xu'wi ni' kasiya 'wan.

Nan 'in Ndiose lka tyukwi ña'an kwenta skaan

¹² Ndiya bra nchkwi' nten: “Ndiya chabiya' 'ñaan cha' ku'niñ ya ña'an ti cha', nchga tñan nu nchka tiän' ku'niñ” ndukwin ne'. Chañi. Sa kan' ti cha', si'i nchga tñan kan' nu ka ku'ni su'we lo'oan. Ka chkwian' cha' ndiya chabiya' 'ñaan cha' ku'nian sa ña'an nu nchka ti tian' ku'nian; ska ti cha', ja su'we si chun' ndi'in la ja ka 'a 'ñaan kulaa yaan' 'in ran.

¹³ Ndiya xka cha' nu nchkwi' nten: “Ka kuan nchga nan nu nchka tian' kuan” ndukwin ne', “kan' cha' ndiya ni' tiye nten, cha' xu'wi nan ku ne'” ndukwin ne'. Chañi cha' kan', lo'o siya' ti

ku'ni tyii Ndiose 'in nan nchkuan lo'o 'ñaan tyukwi ña'aan. Kwi' ngwaña'an, wa ngwiñan Ndiose tyukwi ña'aan cha' ndijyaan lo chalyuu, si'i cha' katin kunaan' bra nu sten yu'wian lo'o tyun 'a ne' kuna'an, si'i cha' kan' ngwiñan Ni 'ñaan; cha' kaan nten 'in Ndiose, cha' ka Ni X'naan, kan' cha' msu'wa Ndiose 'ñaan ndijyaan lo chalyuu.

¹⁴ Tnun 'a cha' y'ni Ndiose lo'o Jesús nu nka X'naan bra nu y'ni Ni cha' ndyu'u Jesús xiya', ngulo Ni 'in yu se'en msti yu ngujwi. Kwi' ngwaña'an, tnun 'a cha' ku'ni Ni cha' tyu'uan xiya', kan y'ya Ni 'ñaan cha' tyaa lo'o Ni 'ñaan bra wa tsaa tii ti chalyuu.

¹⁵ Tyukwi ña'an ska wan lka wan nten 'in Krixtu sikwa, su'wa ndi'in cha' 'wan lo'o xka la nten ta'a msñian cha' 'in Krixtu. Cha' nu lkaan nten 'in Krixtu ni, ¿ta su'we sten yu'wian lo'o ska nu kuna'an tsaa ti' a? ¡Ja su'we ku'nian ngwaña'an siya' ti!

¹⁶ ¿Ja jlyo ti' wan cha' ka ska ti tiyeen, ka ska ti tnean lo'o nu kuna'an kan', xa nu tyi'in cha' 'ñaan lo'o ne', ni siya ska nu kuna'an tsaa ti' a? Ti kwi' ti cha' ndukwa lo kityi cha' 'in Ndiose nu nchkwi': "Ta'a tyukwaa ne' ka ne' sa ña'an lka ska ti nten." Ngwaña'an nchkwi' kityi kan'.

¹⁷ Kwi' ngwaña'an ka 'ñaan bra nu tyi'in cha' 'ñaan lo'o Jesús nu nka X'naan; ska ti cha' ka 'ñaan lo'o Jesús bra kan', cha' ndi'in Tyi'i Ndiose ni' kasiya 'ñaan.

¹⁸ Kan' cha' ja ku'ni wan chen ña'an lo'o xka ta nten. Nchga ki'ya nu ndukwian, ja ku'ni ñu'un ki'ya kan' 'ñaan tyukwi ña'aan; ska ti xa nu kalaan' 'in xka nten ni si'i nten 'ñaan, ti ykwiin' tian ku'ni

ñu'uau ñãan tyukwi ñã'aa bra kan'.

¹⁹⁻²⁰ ¿Ja ndi'ya wan kwenta cha' ndiya 'a ti' Ndiose 'wan, chun' wa nda Ni Tyi'i Ni cha' kanun Ni ni' kasiya 'wan a? Lo'o ni, si'i ti ykwi' ti wan ndlo wan tñan 'wan, Ndiose ndlo Ni tñan 'wan. Ka'an 'a cha' su'we y'ni Ni lo'o wan cha' mdo'o laa wan 'in cha' kuxi, cha' lka wan nten 'in Ndiose; kan' cha' ku'ni tnun wan 'in Ndiose nchga se'en ndi'in wan, tyu'wi ti' wan 'in Ni, kwi' ngwaña'an tyukwi ti tiye wan ku'ni wan nchga tñan nu kulo Ndiose 'wan.

7

¿Ta su'we si kaja kwilyo'oan a?

¹ Lo'o ni, kwa'aän chin' cha' re, cha' xkweñ 'wan cha' 'in kityi nu ngwa'an wan, nu ngula se'en ndi'iin nu ngwa s'ni la. Nan ni, ta'a ki'yuan, su'we la si ja kaja kwilyo'oan; kanuan ngwaña'an ti, nxke' tiän'.

² Sa kan' ti cha', lo chalyuu se'en ndi'ian re, nsu'wi 'a cha' chen ñã'an nu ngi'ni nten lo'o ne' kuna'an; kan' cha' nchkwiin' lo'o wan cha' su'we la si nchga nten kaja kwilyo'o ne', kaja ska nu kuna'an 'in ska yu ki'yu, kwi' ngwaña'an kaja ska yu ki'yu 'in ska nu kuna'an.

³ Ndi'in cha' tyi'in su'we nu ki'yu lo'o kwilyo'o, sa ñã'an nu ndi'in cha' ka; kwi' ngwaña'an nu kuna'an, ndi'in cha' tyi'in su'we lo'o kwilyo'o ne' sa ñã'an nu ndi'in cha' ka.

⁴ Kan' cha' ja ka kulo ska nu kuna'an tñan 'in ti ykwi' ti bra nu wa mjwi kwilyo'o, cha' nu ki'yu, kan' nka ndloo 'in; kwi' ngwaña'an nu ki'yu, si'i ti ykwi' ti yu nu kulo tñan 'in yu bra nu wa mjwi

kwilyo'o, cha' nu kuna'an, kan' nka ndloo 'in yu bra kan'.

⁵ Ja su'we si tyijin tyun tsan nu ja ndi'in wan lo'o kwilyo'o wan; ska ti bra nu xkan' tsa cha' lo'o kwilyo'o wan, cha' kaja chin' bra nu chkwi' su'we la wan lo'o Stian Ndiose. Xa wa mdijin cha' kan', xiya' tyi'in wan lo'o kwilyo'o wan bra kan', sa ña'an nu ndi'in ti wan. Si ja ku'ni wan ngwaña'an, ja kee' wñu'un cha' 'wan lo'o kwilyo'o wan chun' ja nchka talo wan tyun tsan, lo'o ku'ni kune' xa'an kanan 'wan bra kan'.

⁶ Si'i ska tñan nu ndloñ 'wan lka kan', bra nu nchkwiñ' cha' kaja kwilyo'o wan; nde lka ska cha' nu nchkwiñ' tiñ lo'o wan.

⁷ Cha' 'ñaan nxke' tiñ' cha' su'we la si kanun nten ska ti ne', ti kwi' ña'an nu ndi'iñ tiñ. Wa nka ska ña'an ndukwin Ndiose cha' tyi'ian kwenta skaan; nda Ni chabiya' cha' ska ña'an tyi'in ska nten, xka ña'an tyi'in xka nten.

⁸ Nde lka cha' nu chkwiñ' lo'o wan nu ja ya kaja kwilyo'o wan, kwi' ngwaña'an lo'o ne' ta'aan nu nganun cha' ti'i. Su'we la ka 'wan si tyi'in wan sa ña'an nu ndi'iñ tiñ, nxke' tiñ'.

⁹ Ska ti si ja talo wan tyi'in wan ngwaña'an ti, su'we la kaja kwilyo'o wan bra kan', cha' ja su'we si wñu'un tian' cha' xkwi' njñan tiyeen 'in nten nu ka kwilyo'oan.

¹⁰ 'Wan nu ndi'in lo'o kwilyo'o wan ni, nde lka tñan nu ndi'in cha' ku'ni wan; si'i cha' 'ñaan tiñ ndloñ tñan re 'wan, ti kwi' Ndiose X'naan ndlo tñan re 'wan. 'Wan ne' kuna'an, ja kulaa ti'in wan 'in kwilyo'o wan.

¹¹ Bra wa ngulaa ti'in wan 'in kwilyo'o wan, ndi'in cha' kanun wan ska ti wan; ska ti si xlyaa

wan tsa'a wan lo'o kwilyo'o wan xiya'. Kwi' ngwaña'an 'wan yu ki'yu, ja ndi'in chabiya' 'wan cha' kulaa ti'in wan 'in kwilyo'o wan.

¹² Lo'o ni, chkwii'n' chin' lo'o wan, yu ki'yu ta'a msñian cha' 'in Jesús, nu nsu'wi kwilyo'o wan nu ti ji xñi cha' 'in Jesús: si xlyaa ne' kan' tyi'in ne' lo'o wan sa ña'an nu ndi'in ka wan, su'we bra kan'. Ja ndi'in chabiya' 'wan cha' kulaa ti'in wan 'in nu kuna'an kan' cha' tyaa ne'. Na' lkaän nu ndloün tñan re 'wan; ni siya ja nduun Ndiose lo'oün, ska ña'an ndyo'o ti cha' kan'.

¹³ Ti kwi' ti cha' chkwii'n' lo'o wan ne' kuna'an ta'aan nu nsu'wi kwilyo'o nu ja ya xñi cha' 'in Jesús, ta'a cha' nu msñi wan: ja su'we kulaa ti'in wan 'in kwilyo'o wan si ndi'in su'we yu lo'o wan.

¹⁴ Ndukwa Ndiose cha' nu nchkwi' nu kuna'an kan' lo'o Ni cha' 'in kwilyo'o, su'we cha' kan' cha' 'in Ndiose cha' lka ne' kwilyo'o. Kwi' ngwaña'an nu kuna'an nu ti ji xñi cha' 'in Jesús, ta'a cha' nu wa msñi kwilyo'o, ndukwa Ndiose cha' nu nchkwi' nu ki'yu kan' lo'o Ndiose cha' 'in kwilyo'o; su'we cha' kan' cha' 'in Ni cha' lka ne' kwilyo'o. Ndi'in cha' ka ngwaña'an cha' 'in nu xuwe sñi' wan. Ja lka nu xuwe kan' sa ña'an nu lka sñi' xka ta nten nu ja ndukwa cha' 'in Ndiose siya' ti, cha' nsñi Ni kwenta 'in nu xuwe kan' cha' 'wan.

¹⁵ Ska ti cha' 'in nten nu ja xlyaa xñi cha' 'in Jesús, si nchka ti' ne' kulaa ti'in ne' 'in kwilyo'o ne', si liye' 'a ti' ne' 'in kwilyo'o ne' cha' msñi kwilyo'o ne' cha' 'in Jesús, bra kan' ta wan chabiya' cha' tyaa ne' nu ja msñi cha' 'in Jesús. 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesús ni, ni siya yu ki'yu, ni siya ne' kuna'an, ndi'in chabiya' 'wan cha' kulaa ti'in

wan 'in kwilyo'o ska ti si ja ka tyi'in tiin ti wan lo chalyuu. Wa nchka ti' Ndiose cha' tyi'iin su'wean lo chalyuu.

¹⁶ 'Wan ne' kuna'an ni, ja kee' xñi kwilyo'o wan cha' 'in Jesús chun' cha' nu ndyaa ña'an ti' wan 'in Jesús; tyo'o laa yu kan' 'in kune' xa'an bra kan'. Kwi' ngwaña'an 'wan yu ki'yu, ja kee' xñi kwilyo'o wan cha' 'in Jesús chun' cha' ndyaa ña'an ti' wan 'in Jesús; tyo'o laa ne' 'in kune' xa'an bra kan'.

Ja ndloo 'a cha' 'in Ndiose sa ña'an nten lkaan skaan

¹⁷ Bra nu ti ji kulo suwi Ndiose 'ñaan, ti bra kan' wa lka mda Ni chabiya' 'ñaan sa ña'an tyi'ian kwenta skaan lo chalyuu. Ndiose lka nu mda chalyuu kan' 'ñaan ti kulo, kwi' ngwaña'an Ndiose lka nu ngulo suwi 'ñaan cha' xñian cha' 'in Ni. Ti kwi' chalyuu kan' nsu'wi 'ñaan ni, sa ña'an chalyuu nu mjwi 'ñaan ti kulo; sa kan' ti cha', su'we la nsu'wi tiyeen tyi'ian lo chalyuu kan' ni. Ti kwi' cha' re lka sa ña'an nu nchkwiin' lo'o ne' nchga kichen se'en ndi'in ne' nu msñi cha' 'in Krixtu.

¹⁸ Ña'an ti' ne' judío ni, chun' ngulo suwi Ni 'in ne', kan' cha' msñi ne' cha' 'in Jesús; ja ndi'in cha' ka jyu'u ti' ne' kan' cha' nxi'yu kijin ne' cha' lka ne' judío, ndi'in cha' kanun ne' sa ña'an nu ngwa ne' ti nu ngwa kune' ne'. Ne' xka la'a tsu' ni, ja ndi'in cha' 'in ne' cha' xi'yu kijin ne' ngwaña'an, bra nu xñi ne' kan' cha' 'in Jesús; ja ndi'in cha' ku'ni ne' sa ña'an nu ngi'ni ne' judío, kanun ne' sa ña'an nu ndi'in ti ne' bra kan'.

¹⁹ Ja n'ni cha' 'in Ndiose, ni siya nkwaan ngwaña'an, ni siya ja nkwaan ngwaña'an; nu ndloo

'a 'in Ndiose lka cha' tukwaan tñan nu ndlo Ni 'ñaan.

²⁰ Kan' cha' ni, ña'an ti ndi'in cha' tyi'ian lo chalyuu, sa ña'an nu mdi'iin tian ti bra nu ngulo suwi Ni 'ñaan cha' kaan nten 'in Ni.

²¹ Ja n'ni cha' ni siya msu nu msi'i nten ngwa wan bra nu ngulo suwi Ni 'wan, ngwaña'an ndi'in cha' ka, ni siya su'we 'a si kaja ña'an nu ta wan liya' cha' lyaa wan.

²² Lo'o nten nu wa nsu'wi x'nan ne' bra nu ngulo suwi Ndiose 'in ne', bra wa ni ka tyi'in su'we ne' kan', cha' nu wa yten ne' kan' cha' 'in Jesús; ni siya ña'an ti ndiya x'nan ne' kan', lo'o ndukwa ne' kan' cha' nu nchkwi' Ndiose ni. Kwi' ngwaña'an nten nu ndi'in su'we ti ni, bra nu kulo suwi Krixtu 'in ne' kan', lo'o ka ne' kan' msu 'in Ndiose.

²³ Ka'an 'a cha' su'we y'ni Ndiose cha' 'ñaan, cha' ngulaan 'in kune' xa'an; kan' cha' ja ta wan chabiya' 'in nten chalyuu nu nchka ti' tatsaa 'wan cha' ja tyi'in su'we wan.

²⁴ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Krixtu, nde ña'an ndi'in cha' tya'an cha' tiye wan kwenta skaa wan, cha' tyi'in wan lo chalyuu sa ña'an nu mdi'in ti wan bra nu ngulo suwi Jesús 'wan ti kulo, lo'o ña'an ti xñi su'we wan cha' 'in Ndiose.

²⁵ Ja ya chkwi' Ndiose nu nka X'naan lo'oũn sa ña'an ndi'in cha' ku'ni nten nu ndukwa ska ti, si kaja kwilyo'o ne', si ja kaja kwilyo'o ne'; kan' cha' chkwiin' chin' lo'o wan kwenta 'ñaan tiän. Ka xñi wan cha' 'ñaan, chun' cha' lo'oũn nchka t'nan 'a ti' Ni 'ñaan; kan' cha' ngi'niin tñan 'in Ni.

²⁶ Lye 'a lka lo chalyuu se'en ndi'ian ni, ka'an 'a nu ti'í ndijian; kan' cha' su'we la si kanuan sa ña'an nu ndi'iin tian, nxke' tiän'.

27 Si nsu'wi kwilyo'o wan, tyi'in su'we wan lo'o sikwa, ja kulaa ti'in wan 'in ne'; si ndi'in wan ska ti wan, ja tya'an naan wan 'in nten nu ka kwilyo'o wan, nxke' tiän'.

28 Ti kwi' ti cha', si'i ki'ya lka ni siya kaja kwilyo'o wan. Kwi' ngwaña'an ska nu kuna'an nu ja ya kaja kwilyo'o ni, si'i ki'ya lka ni siya kaja kwilyo'o kan'. Sa kan' ti cha' nduwe tiän' cha' 'wan, cha' 'in nchga nu ti'í nu ndi'in cha' tyijin wan nde loo la se'en ndi'in wan lo chalyuu. Ja nchka tiän' cha' tyijin wan ka'an 'a nu ti'í chun' cha' nsu'wi kwilyo'o wan, chun' cha' ndi'in sñi' wan bra kan'.

29 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesús, nde lka cha' nu chkwiin' lo'o wan. Chin' ti bra ti tyi'in lo chalyuu. Kan' cha' ku'ni ndla wan se'en ndi'in wan lo chalyuu: ni siya nsu'wi kwilyo'o wan, si'i xkwi' cha' 'in kwilyo'o wan xu'wi tiye wan;

30 ni siya nganan wan, ja chkwi' wan cha' xi'in 'a ti' wan; ni siya ndi'in styi wan, ja chkwi' wan cha' su'we 'a nka tiye wan; ni siya xi'i wan ska yu'wa, ja xke' ti' wan cha' nan 'wan lka ran;

31 ni siya ndi'in 'a cha' su'we 'wan lo chalyuu, ja tyijin wan ka'an 'a tyempu lo cha' su'we kan'. Wa tiya ti bra nu tyii tyukwi ña'aan chalyuu, kwi' ngwaña'an nchga nan nu nsu'wi chalyuu ndi'in cha' tyii ran bra kan'.

32 Nchka tiän' cha' ja ka xka la cha' 'wan, lo'o si'ya cha' kan', ja ka ku'ni su'we wan tñan. 'Wan nu ki'yu nu ja ya kaja kwilyo'o wan, ka laja la 'wan cha' ku'ni wan ska loo ti tñan 'in Ndiose bra kan'; ka ku'ni wan sa ña'an nu nchka ti' Ndiose X'naan cha' ku'nian bra kan'.

33 'Wan nu ki'yu nu nsu'wi kwilyo'o wan ni, wa

nsu'wi 'a tñan 'wan cha' kaja ña'an nu tyijin yu'wi 'wan lo chalyuu, cha' ku'ni wan sa ña'an nu su'we la nchka ti' kwilyo'o wan. Tukwa loo cha' kan' n'ni cha' ku'ni wan kwenta bra kan'.

³⁴ Kwi' ngwaña'an 'wan ne' kuna'an nu ndukwa ska ti ni, lo'o 'wan nu kuna'an kune' nu ja ya kaja kwilyo'o wan, ka laja la 'wan cha' ku'ni wan ska loo ti tñan 'in Ndiose X'naan; lo'o kan' ka wan nten 'in Ndiose tyukwi ña'aan ska wan, tyukwi ti tiye wan. 'Wan nu nsu'wi kwilyo'o wan ni, wa ndi'in 'a cha' nduwe ti' wan cha' kaja ña'an nu tyijin yu'wi 'wan lo chalyuu, cha' ku'ni wan nchga cha' nu su'we la nchka ti' kwilyo'o wan.

³⁵ Nchka 'a tiän' tayaän' 'wan, kan' cha' nchk-wiän' lo'o wan ngwaña'an. Si'i nan ndatsaän 'wan cha' ja kaja kwilyo'o wan; ndi'in cha' ku'ni wan sa ña'an nu su'we la cha' 'in skaa wan. Nchka tiän' cha' tyukwi ti tiye wan ku'ni wan tñan 'in Ndiose, lo'o kan' ja ka wñu'un tuwiin nu ngwa'u Jesús 'wan.

³⁶ Su'we si ta sti ska nu kuna'an kune' chabiya' kaja kwilyo'o sñi'. Si'i cha' kuxi lka kan', si wa ngula ti' ne', si nu ti kwi' bra kaja kwilyo'o ne'. Ndi'in cha' ku'ni sti nu kuna'an sa ña'an nu su'we la nchka ti' yu cha' 'in sñi' yu, ja ndukwi yu ki'ya ni siya kaja kwilyo'o sñi'.

³⁷ Kwi' ngwaña'an, su'we ku'ni xka ne' ta'a wan nu xke' ti' cha' su'we la ni siya ja kaja kwilyo'o sñi' siya' ti. Ja su'we si tatsaa ne' 'in ska nten cha' ta sñi' cha' kaja kwilyo'o lo'o sñi' ne'. Ndi'in chabiya' 'in ska nten cha' ku'ni sa ña'an nu su'we la nchka ti' yu cha' ka 'in sñi' yu.

³⁸ Ngwaña'an ka cha' 'in nu kuna'an kune' sñi'

ta'a wan sikwa; su'we si ta wan 'in sñi' wan cha' kaja kwilyo'o ne', kwi' ngwaña'an su'we ngi'ni nten nu ja nda 'in sñi', nxke' tiän'.

³⁹ 'Wan ne' kuna'an nu wa mjwi kwilyo'o wan, ja ndi'in chabiya' kaja kwilyo'o wan lo'o xka nu ki'yu xa nu ti lu'u kwilyo'o wan. Ska ti si wa ngujwi kwilyo'o wan, kan' ndi'in chabiya' kaja kwilyo'o wan xiya'. Bra kan' ka kaja kwilyo'o wan xiya' lo'o ña'an nu ki'yu nu nchka ti' wan, ska ti si lo'o yu kan' lka yu nten ta'a msñian cha' 'in Jesús.

⁴⁰ Sa kan' ti cha', na' nxke' tiän' cha' su'we la xu'wi tiye wan si ja kaja kwilyo'o wan xiya', si kanun wan ska ti wan. Ngwaña'an nxke' tiän', lo'o ndi'in Tyi'i Ndiose ni' kasiya 'ñaän, kan' cha' nchkwiin' ngwaña'an.

8

¿Ta kuan ska nan nu wa mdukwa tloo jo'o a?

¹ Nde kwa'aän xka cha' lo kityi re, cha' ka biya' ti' wan sa ña'an ndyo'o cha' nu ngi'ni wan bra nu nchku wan lomstan nu wa mstya ne' tloo jo'o ti kulo. Ndiya wan nu nchkwi' wan: “Jlyo ti' ba, wa ngwi'ya ba kwenta cha' ja ndi'in cha' kti 'in jo'o kwa; ka ku ba lomstan kan'” ndukwin wan. Chañi 'a cha' kan'. Lo'o siyeañ lo'o ta'a nteañ bra nu chkwian' ngwaña'an. Ska ti si su'we ka tiyeañ ña'aan 'in ta'a nteañ, si kuwe tian' 'in ne' kan', bra kan' ka tayaan' 'in ne'.

² Bra nu nchkwian' lo'o nten cha' chañi jlyo tian' ska cha', cha' wa lka y'ni xa'aan ska cha', cha' siyeañ nchkwian' lo'o ne' bra kan'. Lka cha' kan' sa ña'an lka si ja jlyo tian' siya' ti, si ja ya ku'ni xa'aan su'we ska cha' nu ndi'in 'a cha' ku'ni xa'aan.

³ Si su'we nka tiyeaan ña'aan 'in Ndiose, xu'wi lyo Ni 'ñaan bra kan'.

⁴ Su'we sikwa. Lo'o ni, chkwiiñ' chin' lo'o wan ta'aan si su'we cha' 'in Ndiose cha' kuan lomstan nu wa mstyaa ne' tloo jo'o ti kulo. Wa jlyo tian' sa ña'an lka ska nkwin jo'o, nkwin ti lka ran. Chkan' ña'an ran cha' ja lu'u ran; sa ña'an ña'an ska nkwin ti, ngwaña'an ña'an ran. Lo'o ska ti Ndiose Stian nsu'wi chalyuu.

⁵ Chañi cha' ka'an 'a jo'o nsu'wi lo chalyuu, kwi' ngwaña'an nde ni' kwan nsu'wi xka ta jo'o, ndukwa ran cha' 'in nten chalyuu. Nchkwi' ne' cha' 'in jo'o kan', cha' lka ran jo'o cha' 'in ne'; nchkwi' ne' cha' lka ran x'nan ne'.

⁶ Lo'o ta'a ndi'in cha' 'ñaan lo'o Jesús ni, ska ti Ndiose Stian ndyaa ña'an tian' 'in Ni siya' ti; kwi' ngwaña'an, ska ti Jesucristo nu nka X'naan wa msñian cha' 'in Ni. Ngwiñan Ni tyukwi ña'an chalyuu, lo'o Jesús ndya' nchga loo nan; cha' 'in ti kwi' Jesús lka nchga loo nan nu nsu'wi lo chalyuu, kwi' ngwaña'an cha' 'in Jesús ndi'ian lo chalyuu.

⁷ Lo'o si'i nchga nten nchka biya' ti' cha' kan'. Ndiya ne' ta'a msñian cha' 'in Jesús nu ja nchka ku ska nan nu wa mdukwa tloo jo'o ti kulo. Ti s'ni, wa ndya'an 'a ti' ne' kan' 'in jo'o kan'; lo'o ni, ña'an ti nsu'wi ti' ne' kan' cha' nan nchku jo'o lka nan nu wa ku ti ne' kan'. Kan' cha' ja ndalo ne' kan' siya' ti cha' ku ne' kuna' nu ngwa lomstan kan'; cha' kuxi lka ran cha' 'in ne' kan'.

⁸ Jlyo tian' cha' ja ka ku'ni ska nan kuan cha' su'ween laan lo'o Ndiose. Ja ka su'ween laan, ni siya kuan 'in ran; kwi' ngwaña'an ja ska cha' ka 'ñaan, ni siya ja kuan 'in ran.

⁹ Kan' cha' ki'ya wan kwenta sa ña'an ku'ni wan se'en ndi'in nten nu ti nduwe 'a ti' si'ya cha' kan'. Chañi nsu'wi chabiya' 'ñaan cha' kuan nchga nan; sa kan' ti cha', ja chan tyo'o tsu' ne' kan' 'in tuwiin nu ñi si ja su'we ti ku'ni wan tloo ne', si ku wan lomstan nu wa mdukwa tloo jo'o ti kulo.

¹⁰ Ngwaña'an ka lo'o nten nu ti ka'an la cha' nda'an tiye cha' 'in nan nu ndukwa tloo jo'o kan' bra kan'. Nxke' ti' ne' cha' jlyo su'we ti' wan nchga cha' 'in Jesús. Lo'o bra nu ña'an ne' 'wan cha' ndi'in wan se'en ndukwa jo'o, nchku wan nan lka nu ndukwa tloo jo'o, lo'o ne' kan' nchka ti' ne' ku'ni ne' sa ña'an nu ngi'ni wan bra kan', ni siya kuxi 'a cha' lka ran cha' 'in ne' kan'.

¹¹ Lo'o ngwaña'an ka kuxi 'in ne' bra kan', kana' tuwiin 'in ne' si'ya wan nu wa jlyo ti' wan cha' nu ñi 'in Ndiose. Su'we la si ka tyaa yu'wi ti' wan cha' lo'o cha' 'in ne' kan' ngujwi Krixtu.

¹² Ti kwi' Krixtu, ngi'ni wan cha' kuxi lo'o Ni bra kan', chun' y'ni wan cha' kuxi kan' lo'o ska nten ta'a msñi wan cha' 'in Ni; ngi'ni ñu'un wan 'in ne' kan' bra kan', cha' ti nduwe 'a ti' ne' kan'. Ja talo 'a ne' kan' si ña'an ne' cha' ngi'ni wan ngwaña'an.

¹³ Lo'o na', su'we la ni siya ja kuün kuna' nu wa mdukwa tloo jo'o, cha' ngwaña'an ja ku'ni ne' ta'aän cha' kuxi si'yaän bra kan'. Ja nchka tiän' cha' tyo'o tsu' ne' ta'aän 'in tuwiin nu ñi.

9

Ndi'in chabiya' 'in Palyu, cha' Ndiose lka nu wa mda tñan 'in yu

¹ Wa ndi'in chabiya' 'ñaän cha' ku'niin nchga loo cha'. Wa mdatsaa Ndiose 'ñaän cha' ku'niin

tñan 'in Ni, bra nu na'aän 'in ykwi' Jesús nu nka X'naan. Lo'o ni, wa msñi wan cha' 'in Jesús chun' nu ngi'niin tñan cha' 'in Ni,

² ni siya nxke' ti' xka ta nten cha' si'i tñan 'in Ni lkaän. 'Wan ne' Corinto, wa nsu'wi lyo wan 'ñaän, cha' na' ykwiin' cha' 'in Jesús lo'o wan ti kulo. Chañi cha' kan'. Ka jlyo ti' nten cha' tñan 'in Jesús ngi'niin, bra nu ña'an ne' sa ña'an yaa to'o cha' kan' lo'o wan.

³ Nde ña'an nxkweën 'in ne' bra nu nxicha' ne' 'ñaän:

⁴ Ndi'in chabiya' 'ñaän cha' xñiin chin' nan kuün, nan ko'oün liya' loo tñan nu ngi'niin, nchkwiin' lo'o ne' kan'.

⁵ Kwi' ngwaña'an, ka 'ñaän kaja kwilyo'oün lo'o ska nu kuna'an ta'a msñian cha' 'in Jesús, cha' tya'an lo'oün tuwiin nchga se'en nda'aän tijyu', nchkwiin' lo'o ne' kan'. Ngwaña'an ngi'ni ta'a nda'aän tñan, ni siya ta'a ykwi' nu nka X'naan, ni siya Tyu, ndi'in kwilyo'o ne' kan'.

⁶ Si'i skaän tiän lo'o Bernabé nu ndi'in cha' ngula ku'ni ba tñan cha' kaja nan ku ba, bra nu ndu'u ba cha' 'in Ndiose 'in nten.

⁷ ¿Ja jlyo ti' wan sa ña'an ngi'ni nten chalyuu cha' tyijin yu'wi 'in ne' chalyuu a? Ña'an ti' sndaru, ja nda'an ne' kan' wsuun xu'we ti, ndiya nu nda siya' ne'. Kwi' ngwaña'an, nten nu nsu'wi tñan ni' kixin' ni, ndyiji nan ku ne' lo'o nan ntya ne'; nten nu ña'ansiin 'in kuta 'in nten ni, ndi'yu ne' chin' styi' nu nsiin ne'. Kan' cha' ndi'in chabiya' 'wa, nu ngi'ni ba tñan 'in Jesús, cha' kaja nan nu tyijin yu'wi 'wa chalyuu. Ngwaña'an nchkwiin' lo'o ne' kan'.

⁸ Nde nchkwiin' chin' sa ña'an ngi'ni nten chalyuu, sa ña'an ndyiji nan ku ne'; kwi' ngwaña'an nchkwi' lo kityi 'in Ndiose, cha' jo'o nu ngwa'an Moisés nu ngwa s'ni.

⁹ Nde ña'an nchkwi' lo kityi kan': "Ja xkan' wan tu'wa kuta msu 'wan bra nu sta i' lo trigu cha' tyo'o mta ran." Ngwaña'an nchkwi' lo kityi kan', si'i cha' 'in kuta msu ti nchkwi' Ndiose, cha' nchka t'nan ti' Ni 'in i' cha' kaja bra nu ku i';

¹⁰ lo'o cha' 'wa nchkwi' Ni, cha' 'ware nu nda'an ba tijyu' cha' chkwi' ba cha' 'in Ndiose lo'o nten. Sa ña'an lka ne' nu nda'a yuu lo'o kuta msu, sa ña'an lka ne' nu nstun tya, ngwaña'an lka ba; lo'o bare ndi'in chabiya' 'wa cha' jñan ba chin' cha' su'we nu ndiya 'in nten bra nu ngi'ni ba tñan cha' 'in ne'.

¹¹ Tñan nu ngi'ni ba cha' 'wan, si'i ska tñan nu ka ña'an wan; ni' kasiya 'wan nchka tñan kan'. Ni siya ngwaña'an, ka tyaa yu'wi ti' wan 'wa, nan lka nu lyiji 'wa cha' tyijin yu'wi 'wa chalyuu.

¹² Xka la ta'a ngi'ni ba tñan ndyiji nan lka nu lyiji 'in ne' bra nu nda wan chin' siya' ne' kan'. ¿Ta ja su'we si ti kwi' ti cha' kaja 'wa, sa ña'an nu ndyiji 'in ne' kan' a?

Sa kan' ti cha', ja ska bra mjñan ba cha' su'we kan' 'wan. Ndalo 'a ba nchga nu ti'í nu ndijin ba cha' ja siya' nchka ti' ba tukun' ba cha' su'we 'in Krixtu nu nchkwi' ba lo'o wan; nchka ti' ba cha' kunan wan cha' kan'.

¹³ Ja chan wa jlyo ti' wan sa ña'an nu nchka 'in nchga nten nu nka tñan ni' lyaa tlyu 'in ne' judío. ¿Ta si'i ti kwi' ni' lyaa kan' ndyiji nan nchku ne' kan' a? Ndyiji nan ku sti jo'o ni' lyaa kan' nu sa ku' ti nxñi lomstan nu nda'an lo'o ne' ni' lyaa, cha'

tikin ji ne' 'in ran lo msaa 'in Ndiose; sa yu'we ti lomstan kan' kaja 'in sti jo'o kan', cha' ku yu.

14 Lo'o bare, kichen se'en nu nda'an ba tijyu', su'we si ta ne' chin' nan nu tyijin yu'wi 'wa, cha' nda'an ba ndu'u ba cha' 'in Ndiose 'in ne'.

15 Lo'o ja siya' mjñaän nan kuün 'in nten nchga se'en mda'aän. Ni siya ni ti, ja nda'aän kityi re cha' jñaän nan kuün 'wan. ¡Ni siya kajaän ykwiin', ja nchka 'a tiän' sñiän nan 'in nten! ¡Su'we la nxke' tiän' cha' ngi'niän tñan re ngwaña'an ti, ja lo'o liya'!

16 Ja su'we si ku'niän siyeän' lo'o wan chun' nda'aän ndu'uän cha' su'we 'in Jesús 'in nten; ti kwi' Ndiose, nda'an tñan Ni 'ñaän cha' ku'niän tñan kan'. Lo'o tlyu 'a nu ti'í ka 'ñaän si ja chkwiin' cha' 'in Jesús lo'o nten.

17 Bra nu ku'niän ska tñan cha' 'ñaän tiän, xke' tiän' cha' kaja liya' 'ñaän bra kan'. Lo'o ni, ska loo tñan mda Ni 'ñaän; wa nganun tñan kan' 'ñaän cha' kan' ti tñan ku'niän, cha' wa ndatsaa Ni 'ñaän cha' ku'niän 'in ran. Kan' cha' ngi'niän tñan kan'.

18 ¿Ta ja kaja liya' 'ñaän loo tñan nu ngi'niän bra kan' a? Chañi cha' kaja ran 'ñaän, ni siya xka ña'an cha' su'we kaja 'ñaän, cha' nu su'we 'a ka tiyeän cha' nchkwiin' cha' su'we 'in Jesús lo'o nten. Kan' cha' su'we 'a nxke' tiän', ni siya ja ta ne' liya' 'ñaän. Ja nchka tiän' jñaän ran 'wan, ni siya ndi'in chabiya' 'ñaän, cha' ngi'niän tñan 'in Ndiose.

19 Ndi'in chabiya' 'ñaän cha' ku'niän sa ña'an tñan nu nchka tiän' ku'niän. Ni siya ja tukwin ndatsaa 'ñaän cha' ku'niän tñan 'in ne', cha' nchka 'a tiän' cha' ka'an la nten sten cha' 'in Krixtu, kan' cha' ndaän chabiya' 'in nchga nten cha' tatsaa ne' 'ñaän.

20 Bra nu ndi'iin se'en ndi'in ne' judío, bra kan' ngi'niin sa ña'an nu ngi'ni ne' kan', cha' xñi la ne' cha' 'in Krixtu. Nchkwiin' cha' 'in Jesús lo'o ne' kan', kan' cha' sa ña'an nu ngi'ni ne' judío lo'o ta'a ne', ngwaña'an ngi'niin se'en ndi'in ne' kan', ni siya ja ndi'in cha' tukwaän cha' kula 'in ne' kan', tñan nu ngwa'an ayman Moisés lo kityi cha' ku'ni ne' kan' ti s'ni la. Sa kan' ti cha' nchka tiän' cha' ka'an la ne' kan' xñi ne' cha' 'in Krixtu.

21 Ne' xka la'a tsu' ni, ja ndi'in cha' tukwa ne' kan' cha' 'in ne' judío. Kan' cha' sa ña'an si lkaän ta'a ne', ngwaña'an ngi'niin bra nu ndi'iin se'en ndi'in ne' xka la'a tsu' kan', cha' su'we la xñi ne' kan' cha' 'in Krixtu. Lo'o kan' ti ndukwaän nchga cha' nu ykwi' Ndiose Stian lo'oan, cha' ngwaña'an ndi'in cha' ka si stean cha' 'in Krixtu.

22 Bra nu ndi'iin lo'o ne' ta'a msñian cha' 'in Jesús nu ti ji tsaä ña'an jñi ti' cha' 'in Jesús, ngi'niin cha' ka su'wa cha' 'ñaän lo'o ne', cha' kunan la ne' kan' cha' 'in Krixtu. Nchga loo tñan ku'niin cha' xlyaa la nten xñi cha' 'in Krixtu.

23 Ngwaña'an ngi'niin nchga se'en nda'aän, cha' nchkwiin' lo'o nten cha' su'we 'in Jesús. Nchka tiän' cha' sa ña'an nchka su'we ni' kasiya 'ñaän xa wa ynaän cha' kan', kwi' ngwaña'an ka su'we ni' kasiya 'in nchga nten.

24 Nde ña'an tñan nu mda Ndiose 'ñaan, sa ña'an lka bra nu tsaä ne' kanan lo'o ska kare. Tyun nten xnan su'wa ti bra kan', ni siya ska ti yu tyijin lyo yu 'in ta'a yu se'en nu tsaä tii kare kan'. Kwi' ngwaña'an ka lo'oan, ndi'in cha' sa ku' ti ku'nian tñan sa ña'an ya' nu tyii chalyuu 'ñaan.

25 Lo'o wa xnan ti yu ska kare, ja ku'ni 'a yu ska

cha' nu ku'ni ñu'un 'in yu, nu ku'ni cha' ja xnan su'we yu; talo yu sa ña'an ya' nu tyijin lyo yu 'in ta'a yu, cha' ku'ni yu kanan. Bra nu tsaa tii kare 'in yu, bra kan' kaja chin' cha' su'we 'in yu nu y'ni kanan kan', ni siya chin' ti bra talo cha' kan'. Xka ña'an nchka 'ñaan. Lye 'a ngi'nian tñan nchga tsan, sa ña'an ya' ta Ni ska cha' su'we 'ñaan, ska cha' nu ja tsaa tii 'a.

²⁶ Lo'o na' ni, sa ña'an lka ska nten nu nxnan ska kanan, ngwaña'an ngi'niin lo chalyuu; ñi 'a nxnaän sa ña'an ya' kalaän la se'en nu tsaa tii tuwiin. Kwi' ngwaña'an lka cha' 'ñaän, ña'an ti' si nxuün ta'aän lo'o ndukun' ti, ja njyi'iin ndukun' lo kwi'in ti.

²⁷ Ndaän nu ti'í 'ñaän, ti ykwiin' tiän, cha' talo tñan nu wa y'niin lo chalyuu, cha' ja kulaa ya' Ni 'ñaän siya' ti. Ka'an 'a cha' wa ngwa'uün 'in xka la nten cha' 'in Ndiose; lo'o na', ndi'in cha' ku'niin ñiin nchga cha' nu wa ykwiin'.

10

Ja ku'ni tnuan 'in nkwin jo'o

¹ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesús, nchka tiän' katsaän' 'wan xiya' sa ña'an ngwa 'in ayman 'ñaan, bra nu mda'an ne' lo'o ayman Moisés nu ngwa s'ni. Ndukwi ngala ngata kwan se'en nda'an ne' kan', cha' ja ña'an yu xa'an kan' 'in ne'. Su'we ti mdijin ne' kan' jlu'we lo tyi'a se'en naan Tujo'o Nga'a, mdo'o ne' xka la'a tsu' bra kan'.

² Sa ña'an lka cha' bra nu ndyukwatyaan cha' 'in Jesús, ngwaña'an ngwa ngala ngata nu ndyukwi kan', lo'o tyi'a tujo'o nu mdijin ne' kan'. Ta'a tyukwaa cha' tnun kan' y'ni cha' yten la ne' cha' 'in

Moisés, kan' cha' mdo'o ña'an la ne' chun' yu kula kan'.

³ Lo'o Ndiose mda nan yku ta'a ne' kan'.

⁴ Kwi' ngwaña'an mjwi nan yi'o nchga ne' kan'. Se'en nu nskwa ska kee tnun si' ki'ya, la kiya' kee kan' mdo'o tyi'a nu yi'o ne'. Ndiose mda tyi'a nu yi'o ne' kan', cha' ni siya ti bra kan' mda'an ti kwi' Krixtu lo'o ne' kan', y'ni Ni kwenta 'in ne' se'en mda'an ne'.

⁵ Ni siya ngwaña'an y'ni Ndiose, ja mslyaa 'a ne' kan' tukwa ne' cha' 'in Ni siya' ti. Kan' cha' ngwa ndaja ti' Ni 'in ne' bra kan', ngulaa ya' Ni 'in ne'; lo nten' wtyi kan' ngujwi ne' bra kan', ynun tijyan ne' kan' tu'wa tuwiin kan'.

⁶ Lo'o nan ni, ka tyaa yu'wi tian' sa ña'an nu y'ni ayman kan' nu ngwa s'ni. Ja su'we si xkwi' cha' kuxi xu'wi tiyeen, cha' kwi' ngwaña'an y'ni ne' kan' ti bra kan'.

⁷ Ti kwi' ti cha', ja su'we ku'ni tnuan 'in nkwin jo'o, sa ña'an nu y'ni ne' kan'. Nde ña'an nchkwi' kityi kula cha' 'in ne' kan': "Sa ku' ti y'ni ne' ta'a. Xa wa mdyii yku ne' yi'o ne', bra kan' mdyituun ti ne' cha' ku'ni ne' ya ña'an ti lo'o ta'a ne'" ndukwin kityi kan'.

⁸ Ti kwi' ti cha', ja su'we ku'nian cha' chen ña'an lo'o xka nu kuna'an nu si'i nten 'ñaan, sa ña'an nu y'ni ne' kan' bra kan'. ¿Ni sa ña'an ngwa bra kan' a? Ska tsan ti ngujwi kala ndukwa snan mi nten kan' si'ya cha' kuxi kan'.

⁹ Kwi' ngwaña'an, ja su'we xtyi lyo'oun tian 'in Ndiose nu nka X'naan, cha' ka'an 'a cha' tlyu ti' ngi'ni Ni 'ñaan. Ngwaña'an y'ni ne' kan' nu ngwa s'ni, bra kan' msu'wa Ni kunan tlá yaa yjwi i' 'in

ne' kan'.

¹⁰ Ti kwi' ti cha', ja ndi'in cha' chkwian' cha' kuxi 'in Ndiose. Wa mdiya chin' ayman kan' nu y'ni ngwaña'an, lo'o kan' mdyii ne' yjwi Ni 'in ne' kan', cha' msu'wa Ni ska angajle nu mdo'o nde ni' kwan cha' yaa yjwi 'in ne' kan'.

¹¹ Nchga cha' tnun kan' ngwa 'in ayman kan' nu ngwa s'ni, cha' kaja ña'an nu tyaa yu'wi ti' xka ta nten nu kan lo chalyuu nde loo la nan lka nu ngwa 'in ayman kan', ni cha' lka ngwa 'in ne' kan' ngwaña'an. Kwi' ngwaña'an ti ndukwa cha' kan' lo kityi ni, cha' kuwe tian' 'in cha' kan'. Wa ndla ti tyii chalyuu se'en ndi'ian ni;

¹² kan' cha' su'we si kuwe ti' wan, cha' ja tyo'o ntan wan 'in tuwiin nu ñi ka, si nchka ti' wan cha' su'we ti tyi'in kasiya 'wan, cha' ja tyukwa wan ska cha' kuxi siya' ti.

¹³ Nchga bra nu tyukwa wan ska cha' kuxi, ja kuwe ti' wan bra kan'; ndiya bra nu ngwaña'an ndyukwa nchga nten chalyuu cha' kuxi kan'. Ja kuwe ti' wan, ña'an Ndiose 'ñaan; nchga tñan nu ndukwin Ni cha' ku'ni Ni cha' 'ñaan, ku'ni Ni tñan kan'. Ja ta Ni chabiya' cha' tyijin lyo ska cha' kuxi 'wan sa ña'an ya' nu ja ka kulaa ti'in wan 'in ran. Ti kwi' bra nu wa kwiñi lyo'o ti cha' kuxi kan' 'wan, bra kan' su'wa ya' Ni 'wan cha' ja ku'ni wan cha' kuxi kan', lo'o kan' ka tyo'o laa wan 'in cha' kuxi kan'.

¹⁴ 'Wan ta'a su'we nsu'wiin, su'we 'a nka tiyeen ña'aan 'wan, kan' cha' nchkwiiñ' 'aän lo'o wan ni, cha' ja ku'ni tnun wan siya' ti 'in nkwin jo'o 'in ne', ja tsaa wan se'en ndukwa nkwin jo'o kan'.

¹⁵ Nxke' tiän' cha' su'we 'a nnan wan ska cha',

wa lka nda'an su'we cha' tiye wan, nxke' tiǎn', kan' cha' nchkwiǎn' lo'o wan ngwaña'an. Ka ki'ya wan kwenta cha' chañi lka cha' nu nchkwiǎn' lo'o wan ni.

¹⁶ Bra nu ndyo' ti'ian su'wa ti lo'o ne' ta'a msñian cha' 'in Jesús ni, nchkuan lo'o ndi'yoan bra kan'; ngwaña'an ngi'nian chun' cha' nkwan Jesús nan nchkuan ti kulo. Kan' cha' kulo ndukwa la nchkwian' ngwa xu'we 'in Ndiose cha' 'in tñan nu y'ni Jesús kan'. Bra nu ko'oan mñun kan', bra kan' su'wa ndi'in cha' 'ñaan lo'o ti kwi' Jesús lo'o nchga ne' ta'aan; ti kwi' bra kan' tyu'wi tian' cha' wa ngalu tnen ykwi' Jesús cha' ngujwi Ni lo wsi si'yaan. Bra nu nchkuan jaxlya kan', kwi' ngwaña'an lka cha' kan', su'wa ndi'in cha' 'ñaan lo'o Jesús lo'o nchga ne' ta'aan; ti kwi' bra kan' tyu'wi tian' cha' mda Jesús tyukwi ña'aan ykwi' cha' ngujwi Ni lo wsi si'yaan.

¹⁷ Ska ti jaxlya ndukwa lo msaa se'en nchkuan su'wa ti; bra nu ndyu'we jaxlya kan', bra kan' ta'aan ndyiji nan kuan, ni siya tyuan lkaan. Sa tlyu ti ndi'ian cha' lkaan nten 'in Jesús bra kan'.

¹⁸ Ki'ya wan chin' kwenta sa ña'an ngi'ni ne' judío. Nda'an lo'o ne' 'in lomstan cha' xtya ne' 'in lo msaa se'en ngi'ni tnun ne' 'in Ndiose. Lo'o kan' ndiya nu nka tñan ni' lyaa kan', nu nchku nan nu ngwa lomstan kan'. Ndi'in cha' 'in nu nchku lomstan kan' lo'o Ndiose, cha' kwi' cha' 'in Ni ndukwa lo msaa kan'.

¹⁹ Ja su'wa ngi'ni ne' xka la'a tsu' lo'o nkwin jo'o 'in ne'. Nxtya ne' kuna' lo msaa cha' ka lomstan cha' 'in jo'o 'in ne'. ¿Ta tlyu la cha' ndi'in 'in nkwin jo'o kan' sikwa a? Si'i. Ja ndi'in cha' 'in ran siya'

ti. Su'wa ña'an kuna' lomstan kan' lo'o ya ña'an ti kuna'.

²⁰ Nde ña'an lka cha' bra nu ngi'ni tnun ne' 'in jo'o kan', si'i 'in Ndiose ngi'ni tnun ne' kan'; ngi'ni tnun ne' 'in tyun lo kwi'in xa'an bra nu ngi'ni ne' ngwaña'an. Lo'o 'wan ni, ja su'we ka su'wa cha' 'wan lo'o kwi'in xa'an kan'.

²¹ Ja su'we ko'o wan cha' 'in kwi'in xa'an kan', lo'o kan' ko'o wan nan nu wa mda X'naan Jesús cha' ko'oan. Ja siya' su'we cha' kan'. Ti kwi' ti cha', ja su'we ku wan cha' 'in kwi'in xa'an kan', lo'o chun' ndi'in la, kan' ku wan cha' 'in Jesús nu nka X'naan.

²² ¿Ta nchka tian' cha' kasin' ti' Ndiose X'naan sikwa a? ¿Ta nchka la 'ñaan ke Ndiose X'naan sikwa a?

Kuwe tian' 'in xka la nten, si'i xkwi' cha' 'ñaan ti ykwi' tian kuwe tian'

²³ Chañi 'a cha' nu nchkwi' nten: “Ndi'in chabiya' 'ñaan cha' ku'nian ya ña'an ti cha', sa ña'an nu nchka tian' ku'nian”, ngwaña'an nchkwi' nten ndiya bra. Sa kan' ti cha', ndiya cha' nu ka ku'nian nu ja nnanjo'o 'ñaan siya' ti. Chañi cha' ka ku'nian sa ña'an nu nchka tian'; sa kan' ti cha', si'i nchga cha' ngi'ni cha' sten su'ween laan cha' 'in Ndiose.

²⁴ Ndi'in cha' tya'an cha' tiyeen sa ña'an nu ka su'we la cha' 'in xka la nten, si'i xkwi' cha' 'ñaan tian kuwe tian'.

²⁵ Ka ku wan nchga nan nu ndujwi' ne' lo kiya'; ja n'ni cha' kuwe ti' wan nan ka lka ran, si su'we, si ja su'we lka ran cha' 'wan.

²⁶ Ndiose Stian, x'nan tyukwi ña'aaan chalyuu lka Ni, ti kwi' Ni ngwiñan Ni nchga loo nan nu nsu'wi lo chalyuu.

²⁷ Ja kuwe ti' wan bra nu chkwi' ska nten lo'o wan cha' ku wan chin' se'en ndi'in ne', ni siya ska nten nu ja ndi'in cha' 'in lo'o Ndiose lka ne' kan'. Su'we si tsaan wan se'en ndi'in ne' kan' si su'we nka tiye wan sikwa. Lo'o kan' ku wan nan lka nu ta ti ne' 'wan; ja ndi'in cha' kuwe ti' wan cha' 'in nan nchku wan kan', si su'we ran, si ja su'we ran cha' 'wan.

²⁸ Ska ti si katsa' ska nten ta'a nchku wan 'wan cha' lomstan nu mdukwa tloo jo'o lka kuna' nu nchku wan kan', bra kan' ja su'we ku wan 'in ran. Su'we la si ki'ya ne' kan' kwenta cha' kuxi ran cha' 'wan, cha' ka jlyo ti' ne' cha' ja ndi'in cha' ku wan nan kan' xa wa msñi wan cha' 'in Jesús.

²⁹ 'Wan, wa jlyo ti' wan cha' kan'. Xka ta ne' kan' ti ji ka biya' su'we ti' ne', kan' cha' ja nchka tiñan' cha' tyo'o tsu' ne' 'in tuwiin nu ñi chun' wa na'an ne' cha' nchku wan nan kan'.

Ja chan chkwi' wan lo'oñn bra kan': “¿Ni cha' lka xkwi' cha' 'in xka ta nten kuwe tian' a? Ndi'in chabiya' 'ñaan ku'nian sa ña'an nu nchka tian' ku'nian.

³⁰ Bra nu ndyaan xu'we 'in Ndiose cha' 'in nan nchkuan, ¿ni cha' lka nchkwi' nten cha' kuxi 'ñaan cha' nchkuan 'in ran sikwa a?” chkwi' wan lo'oñn.

³¹ Su'we sikwa, ni siya ku wan, ni siya ko'o wan, ni siya ku'ni wan ya ña'an ti tñan nu ngi'ni wan, tyu'wi ti' wan 'in Ndiose tyukwi laja nu ku'ni wan tñan kan', cha' ka biya' ti' nten bra kan' cha' su'we 'a lka cha' 'in Ndiose, ti kwi' cha' nu wa yten wan.

³² Ja ta wan chabiya' tyo'o tsu' ska nten 'in tuwiin nu ñi 'in Krixtu; ni siya ne' judío, ni siya ne' xka la'a tsu' nu si'i ne' judío lka, ja ska nten nu ta'a msñi wan cha' 'in Ndiose, ja su'we siya' ti si tiyuu ne' ya' kune' xa'an.

³³ Nchga se'en ngi'niñ tñan nduwe tiän' 'in xka ta nten, si ka su'we kasiya 'in ne' bra nu ku'niñ tñan kan'. Ni siya ja kaja cha' su'we 'ñaan ti ykwiñ' tiän, nchka tiän' cha' ka su'we kasiya 'in nchga nten, cha' kaja ña'an lyaa ne' 'in cha' kuxi bra kan'.

11

¹ Kan' cha' ni, ki'ya su'we wan kwenta sa ña'an tñan nu ngi'niñ, lo'o kwi' ngwaña'an ku'ni wan bra kan', cha' ti kwi' ta'a tñan nu y'ni Krixtu ngi'niñ.

Sa ña'an ndi'in cha' ku'ni ne' kuna'an nu ndyo' ti'in lo'oan

² 'Wan ta'a msñian cha' 'in Krixtu, su'we 'a nka tiyeen ña'aan 'wan, cha' xkwi' nsu'wi ti' wan 'ñaan, kwi' ngwaña'an su'we 'a ndukwa wan nchga loo cha' nu ngwa'uñ 'wan.

³ Nde ndiya ska cha' nu nchka tiän' cha' ka biya' ti' wan. Ndiose nka ndloo 'in Krixtu, kwi' ngwaña'an Krixtu nka ndloo 'in nchga nten; kwi' ngwaña'an ska yu ki'yu nka ndloo 'in kuna'an 'in yu.

⁴ Kan' cha' ja tyukwa smlu ke yu ki'yu ni' lyaa se'en ndyo' ti'in wan; ni siya chkwi' yu lo'o Ndiose, ni siya katsa' yu ska cha' 'in Ndiose 'in nten, ja tyukwa smlu ke yu. Ndloo nka Krixtu 'in yu, kan' cha' ja su'we ku'ni siye' yu 'in Ndiose ña'an ti' si tyukwa smlu ke yu.

5-6 Nu kuna'an ni, su'we si su'wa ne' piyun ke ne' bra nu tyo' ti'in nchga nten ni' lyaa; ni siya chkwí' ne' lo'o Ndiose, ni siya katsa' ne' ska cha' 'in Ndiose 'in nten, su'wa ne' piyun ke ne', cha' ja ta ne' kuna'an cha' wjyu'u 'in kwilyo'o se'en ndyo' ti'in ne' bra kan', cha' ndloo la nka nu ki'yu 'in nu kuna'an. Ndlya wan kichan' ke nu kuna'an nu lye nsu'wi ki'yu 'in, cha' ka jyu'u ti'; kwi' ngwaña'an siye' ngi'ni nu kuna'an nu ja nsu'wa piyun ke ni' lyaa. Kan' cha' 'wan, ne' kuna'an, si ja nchka ti' wan ku'ni siye' wan tloo kwilyo'o wan bra nu tyo' ti'in wan lo'o ne', su'we la si tukun' wan te' ke wan bra kan'; ja ndi'in cha' ka jyu'u ti' wan bra kan'.

7 Ja ndi'in cha' skun' ke yu ki'yu, cha' Ndiose ngwiñan ska yu ki'yu ti kulo; sa ña'an lka ykwi' Ni, ngwaña'an ngwiñan Ni 'in yu. Xka ña'an lka ne' kuna'an, su'we 'a ña'an nu kuna'an cha' 'in yu ki'yu.

8 Kulo ndukwa la ngwiñan Ndiose yu ki'yu, chun' ndi'in la ngwiñan Ni nu kuna'an bra kan'. Tijyan si' yu ki'yu ngulo Ni cha' ngwiñan Ni nu kuna'an, si'i tijyan nu kuna'an ngulo Ndiose xa nu ndya' yu ki'yu;

9 kan' cha' cha' 'in yu ki'yu ndya' nu kuna'an nu ngwa ti kulo, si'i cha' 'in nu kuna'an ndya' yu ki'yu.

10 Su'we la tukun' nu kuna'an ke sikwa, cha' ka biya' ti' nten cha' ndiya nu nka ndloo 'in ne'. Lo'o angajle nu nda'an se'en ndyo' ti'in wan, lo'o kan' ka biya' ti' cha' kan' bra kan', bra nu ña'an ne' 'in nu kuna'an 'wan.

11 Lo'o ni, su'wa ti msñian cha' 'in Jesús, ni siya yu ki'yu lkaan, ni siya nu kuna'an lkaan. Ja kaja ña'an tyi'in yu ki'yu lo chalyuu si ja lo'o

nu kuna'an; kwi' ngwaña'an nu kuna'an, ja kaja ña'an tyi'in lo chalyuu si ja lo'o yu ki'yu.

¹² Chañi cha' cha' 'in yu ki'yu ndya' nu kuna'an ti kulo, kwi' ngwaña'an chañi cha' nu kuna'an lka nu ngi'ni kala 'in yu ki'yu, lo'o Ndiose lka nu ngi'ni cha' ku'u ta'a tyukwaa ne' lo chalyuu.

¹³ Ykwi' wan katsa' ñi wan 'ñaän si su'we nxke' ti' wan cha' chkwi' ska nu kuna'an lo'o Ndiose bra nu ja nchkun' ke ne'.

¹⁴ Ta'a nan nten chalyuu, jlyo tian' sa ña'an ña'an kichan' kean. Kwi' ngwaña'an jyu'u 'a tian' si tukwin 'a kichan' ke ska yu ki'yu.

¹⁵ Si'i ngwaña'an nxke' tian' lo'o nu kuna'an, su'we 'a nxke' tian' si tukwin kichan' ke nu kuna'an. Kunanjo'o kichan' ke ne' 'in ne', cha' ja ka jyu'u ti' ne'.

¹⁶ Si ndiya nten nu chkwi' kuxi cha' nu nchkun' ke ne', su'we si ka biya' ti' ne' kan', cha' ska ña'an ti ngi'ni ba sa ña'an nu ngi'ni ta'a nten 'in Jesucristo nchga kichen tyi ne'.

Cha' kuxi nu nchka bra nu nchku siinan, siin nu ngwa'u Jesús 'ñaan cha' kuan

¹⁷ Xka cha' kwa'aän re, cha' ka biya' ti' wan cha' ja ndiya tiän' tñan nu ngi'ni wan bra nu ndyo' ti'in wan cha' ku siin wan sa ña'an nu ngwa'u Jesús 'ñaan cha' ku'nian. Ndi'in cha' ka su'we kasiya 'wan bra nu ku siin wan cha' 'in Jesús; lo'o xka ña'an ngi'ni siin kan' lo'o wan ni, ngi'ni ñu'un ran 'in kasiya 'wan.

¹⁸ Wa ytsa' ne' 'ñaän cha' ja su'we ngi'ni wan se'en ndyo' ti'in wan cha' ku siin wan. Ska ña'an ngi'ni wan ska wan, ndukwin ne'. Lo'o kwi' ngwaña'an ngi'ni wan, nxke' tiän'.

19 Sa kan' ti cha', si ngwaña'an wa msu'we ta'a wan, ¡chañi ka biya' tian' ni ña'an nu ñi la cha' 'in, cha' ndukwa yu cha' 'in Jesús!

20 Ja su'we cha' ngi'ni wan siin nu si'i sa ña'an nu ngwa'u ykwi' Jesús 'ñaan, cha' ku'nian bra nu tyo' ti'ian lo'o ta'aan bra kan'.

21 Bra nu wa ndiya bra ku wan, bra kan' ndla ti nchku siin wan cha' wan ti, lo'o ja nda wan tyempu siya' ti ku xka ta ta'a wan; kan' cha' ndiya ne' ta'a wan nu ja ndyiji ku su'we, lo'o ndiya xka ta ne' ta'a wan nu nchka ku'wi ne', cha' ka'an 'a nan nxñi ne' ndi'yu ne'.

22 Ka ku wan ko'o wan nde na'an tyi wan si ngate' 'a ti' wan. Sa ña'an nu ngi'ni wan ni, ngi'ni ñu'un wan 'in ta'a ndi'in wan, ta'a msñi wan cha' 'in Ndiose, lo'o nda wan cha' wjyu'u 'in ne' ti'i ta'a msñi wan cha' 'in Jesús. Lo'o ni, ja chan wa jlyo ti' wan cha' ti ndi'in cha' chkwiin' laän lo'o wan lye, cha' ja su'we ngi'ni wan lo'o cha' re siya' ti.

Siin nu ngwa'u X'naan Jesús cha' kuan

23 Nde lka cha' nu ndu'uün 'wan, ti kwi' cha' nu ynaän bra nu ykwi' nten nu y'ni xa'an cha' nu ykwi' X'naan ti kulo: Ti kwi' tla nu yjwi' xu'wa yu xa'an 'in Jesús, xa nu ti ndi'in ne' kan' lo'o Jesús, bra kan' msñi Jesús jaxlya, ndukwin ne' kan',

24 ndya yu xu'we 'in Ndiose Stian, lo'o kan' msu'we yu jaxlya kan'; bra kan' ykwi' Jesús lo'o ta'a nda'an yu: “Ku wan jaxlya re; ña'an ti' kunaän' tyukwi ña'aän, kwi' ngwaña'an ka jaxlya re cha' 'wan. Si'ya wan kaja nu ti'í 'ñaän lo wsi, kan' cha' ka tyaa yu'wi ti' wan 'ñaän bra nu ku wan jaxlya re” ndukwin Jesús 'in ne' kan'.

25 Chun' ndi'in la, xa wa mdyii y'ni ne' siin, bra kan' msñi Jesús basu; lo'o nde lka cha' nu ykwi' yu lo'o ne' bra kan'; “Bra nu ko'o wan nan nu nsu'wi ni' basu re, bra kan' tyaa yu'wi ti' wan cha' kalu tneēn si'ya ki'ya nu ndukwi nchga nten, cha' xiya' ka su'wa cha' 'in Ndiose Stiin lo'o nten chalyuu. Bra nu ko'o wan nan re, tyaa yu'wi ti' wan 'ñaän bra kan'” ndukwin Jesús 'in ne'.

26 Kan' cha' nchga bra nu ku wan jaxlya kan', ko'o wan nan nu nsu'wi ni' basu kan', ñi kwa'u wan 'in nten cha' ngujwi Jesús lo wsi cha' 'ñaan, sa ña'an bra nu kan Jesús xiya'.

Sa ña'an nu ndi'in cha' ku sian cha' 'in Jesús

27 Nde ña'an nchka cha' kan' bra kan'. Nduk-wian ki'ya tloo Ndiose, si ja tyukwi ti tiyeen ku sian lo'o ko'oan mñun cha' 'in X'naan Jesús. Ngi'nian cha' kuxi lo'o ykwi' X'naan bra kan', chun' cha' ja ndyu'wi su'we tian' cha' mda Jesús tyukwi ña'aan ykwi' yu cha' mji'in ka'an ne' 'in yu lo wsi, lo'o tnen yu ngalu bra nu nga'an yu lo wsi lo'o ngujwi yu si'yaan.

28 Kan' cha' ndi'in cha' kuwe su'we tian' bra nu kuan siin kan'; bra kan' tyukwi ti tiyeen kuan jaxlya kan', ko'oan nan nu nsu'wi ni' basu kan'.

29 Si ja kuwe su'we tian' ni cha' lka nu nchkuan 'in ran, ni cha' lka nu ndi'yuan 'in ran, bra kan' tukwian ki'ya tloo Ndiose, cha' ja ndyu'wi tian' 'in ykwi' Jesús, lo'o ngwaña'an ja ndyu'wi 'a tian' 'in xka la ta'aan nu su'wa ti ngi'ni tnun 'in Ni lo'oan.

30 Kan' cha' ti'í 'a tyun ne' ta'a wan, lo'o ndiya tyun wan nu lye 'a nchka na'an ti', lo'o ndiya ta'a wan nu ngujwi siya' ti.

³¹ Si kuwe su'we tian' ti kulo la bra nu ti ji kuan siin kan', nan ka lka kan', ja ndi'in cha' ku'ni tlá Ni 'ñaan ngwaña'an bra kan'.

³² Ngi'ni tlá Ni 'ñaan, kwi' ngwaña'an nda Ni nu ti'í 'ñaan si'ya cha' kuxi nu ngi'nian, cha' nu chun' ndi'in la, xa wa mdyii chalyuu ja tsaan nde lo jwlyaa lo'o nten nu ja ndukwa cha' 'in Ni siya' ti.

³³ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesús, tyaa yu'wi ti' wan cha' kan' bra nu tyo' ti'in wan cha' ku'ni wan siin kan'; kata wan chin' 'in ta'a wan cha' su'wa ti tyisnan ku wan lo'o nchga ta'a wan.

³⁴ Si ndiya wan nu ngate' ti' wan, ku wan tyija na'an tyi wan kulo ndukwa la. Lo'o kan' ja ku'ni wan cha' kuxi bra nu tyo' ti'in wan, lo'o ja ndi'in cha' ku'ni tlá Ni 'wan bra kan'. Xka la cha' nu ykwi' wan lo'oŋn, ka kanun ran cha' ku'ni biyaan' ñian 'in ran bra nu kalaän se'en ndi'in wan.

12

Ngi'ni Tyi'i Ndiose cha' ka ku'nian tñan kwenta skaan

¹ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesús, ndiya ska cha' nu nchka tiän' cha' ka biya' ti' wan cha' 'in tñan nu ka ku'nian skaan chabiya' 'in Tyi'i Ndiose.

² Jlyo ti' wan sa ña'an nu y'ni wan ti s'ni, bra nu ja ya kunan wan cha' 'in Jesús; bra kan' lye 'a mñi lyo'o nkwin jo'o 'wan, jo'o nu ku'un ti, cha' nu lye 'a yaa ña'an ti' wan nchga loo cha' nu ndi'in 'in jo'o kan'.

³ Kan' cha' nchka 'a tiän' cha' ka biya' ti' wan cha' re. Si'i Tyi'i Ndiose nu ngi'ni cha' chkwi' nten: "¡Kune' xa'an lka Jesús kan'!" Ja ka chkwi' nten ngwaña'an chabiya' 'in Tyi'i Ndiose. Lo'o bra nu

chkwi' nten: “¡X'naan lka Jesús!”, Tyi'i Ndiose lka nu ngi'ni cha' chkwi' ne' ngwaña'an bra kan'.

⁴ Tyun loo cha' tiya nda Ndiose 'ñaan cha' ka ku'nian ska tñan 'in Ni, lo'o ska ti Tyi'i Ndiose ngi'ni cha' ka ku'nian tñan kan'.

⁵ Ni siya ska ña'an tñan ngi'nian kwenta skaan, tñan 'in Ndiose ngi'nian ta'aan bra kan'.

⁶ Ni siya ja su'wa tñan nu ngi'ni nchgaan, ska ti Ndiose ngi'ni cha' ka ku'nian tñan kan', ta'aan.

⁷ Ng'i'ni Tyi'i Ndiose lo'oan cha' ta'aan ka ku'nian ska tñan cha' 'in Ni, ta'aan nu ndi'in cha' 'ñaan lo'o Jesús; kan' lka ska loo tñan nu tayaan' 'in ta'aan. Lo'o cha' kan' ka jlyo tian' cha' ndi'in Tyi'i Ndiose ni' kasiya 'ñaan.

⁸ Nde lka tñan nu ka ku'nian chabiya' 'in Tyi'i Ndiose: ndiya ne' ta'aan nu ntsa' ñi sa ña'an nu ngwa 'in Jesús; lo'o ndiya ne' ta'aan nu su'we 'a ndu'u tuwiin cha' xñian cha' 'in Ndiose;

⁹ kwi' ngwaña'an ndiya ne' ta'aan nu su'we 'a ndyaa ña'an ti' 'in Ndiose; lo'o ndiya ne' ta'aan nu nchka 'in ne' ku'ni chkaa ne' nu ti'í chabiya' 'in Jesús;

¹⁰ kwi' ngwaña'an ndiya ne' ta'aan nu nchka 'in ne' ku'ni cha' tnun chabiya' 'in Ndiose, tñan nu ja nchka ku'ni nten; lo'o ndiya xka ta ne' ta'aan nu nchka 'in ne' katsa' 'in nten ska cha' nu wa ytsa' Ndiose 'in ne' kan'; lo'o ndiya ne' ta'aan nu ndii ti' sa ña'an tñan ngi'ni ska nten, si cha' 'in Tyi'i Ndiose ngi'ni ne' tñan, o ta si'i cha' 'in Ndiose ngi'ni ne' tñan; lo'o ndiya ne' ta'aan nu nchka 'in ne' nchkwi' cha' nu nchkwi' ne' xka la kichen; lo'o ndiya ne' ta'aan nu nchka 'in ne' ku'ni xa'an cha' kan' cha' kitsa' 'in ne' cha'tñan, cha' ka biya' ti' nchga nten

ña'aan cha' nu nchkwi' ne' kan' bra kan'.

¹¹ Ska ti Tyi'i Ndiose ngi'ni cha' nchka 'in nten ku'ni nchga tñan kan'; kan' lka nu nda ska loo tñan ku'ni skaan, sa ña'an nu nka tiye Ni cha' ka 'ñaan.

Ska ti nten lkaan lo'o nchga ta'a msñian cha' 'in Jesús

¹² Lo'o nan ni, ska ti nten lkaan, ni siya tyun 'a tijyan nsu'wi laja kunaan'. Kwi' ngwaña'an lka lo'o nchga ne' ta'a msñian cha' 'in Krixtu ska kichen; ska ta ti nten lkaan, ni siya xka ña'an ngi'ni skaan.

¹³ Nchga ne' ta'aan, ni siya ne' judío lkaan, ni siya ne' xka la'a tsu' lkaan, ni siya msu nu msi'i nten lkaan, ni siya msu nu ndi'in su'we ti lkaan, wa mdukwatyaan chabiya' 'in Tyi'i Ndiose; wa nganun Tyi'i Ndiose ni' kasiya 'in ta'aan, cha' su'wa ndi'in tiyeaan lo'o ya ña'an ti nten nu msñi cha' 'in Krixtu.

¹⁴ Tyun 'a tijyan nsu'wi laja kunaan' cha' kunnanjo'o 'ñaan bra nu ngi'nian tñan lo chalyuu, si'i ska ti tijyan nu ndloo la 'ñaan.

¹⁵ Ña'an ti' si chkwi' kiyaan' cha' re lo'oan: “Si'i yaa' lkaän, kan' cha' ja ndi'in cha' 'ñaän lo'o wan.” ¿Ni sa ña'an ka cha' ni a? Ti ykwi' ti ran ja ka 'in ran kulaa ti'in ran 'ñaan, cha' ndya kala ran lo'o tyukwi ña'aan.

¹⁶ Bra kan' si chkwi' jin nxkaan lo'oan: “Si'i kiloo lkaän, kan' cha' ja ndi'in cha' 'ñaän lo'o wan.” ¿Ni sa ña'an ka cha' ni a? Ti ykwi' ti ran ja ka 'in ran kulaa ti'in ran 'ñaan, cha' ndya kala ran lo'o tyukwi ña'aan.

¹⁷ Ja kaja ña'an nu kunaan, si xkwi' kiloan lka tyukwi ña'aan. Kwi' ngwaña'an, ja ka ykwian' ska nan si xkwi' jin nxkaan lka tyukwi ña'aan.

¹⁸ Wa mstyá se'en Ndiose nchga týjaan laja kunaan', cha' kwi' sa ña'an nu ndiya ti' Ni, kwi' ngwaña'an ngwiñan Ni 'ñaan.

¹⁹ Ja lkaan ska nten nu sa yu'we ti nan.

²⁰ Ngwaña'an lka cha' ska ti nten lkaan tyukwi ña'aan, ni siya tyun 'a týjaan nsu'wi laja kunaan'.

²¹ Ja ka chkwi' kiloan lo'o yaan' cha' ja ka kunanjo'o 'ñaan. Kwi' ngwaña'an, ja ka chkwi' kean lo'o kiyaan' cha' ja ka kunanjo'o 'ñaan.

²² Ni siya nxke' tian' cha' chin' la tñan ngi'ni ska loo týjaan, ja chan ti kwi' týjan kan' lka nu ndloo la 'ñaan;

²³ lo'o ska se'en laja kunaan' se'en nu nxke' tian' cha' ja su'we ña'an, nde kwa ndukuan' ska te' lo ran. Ska se'en nu kti 'ñaan, nu jyu'u 'a tian' si ña'an nten, nchga bra ndukuan' te' lo se'en kti kan';

²⁴ xka la se'en laja kunaan' ni, ndaan chabiya' ni siya ja chkun' te' lo ran. Ngwaña'an ngwiñan Ndiose tyukwi ña'aan, cha' ti kwi' se'en laja kunaan' nu ja ña'an nten, kan' lka nu kti la cha' 'ñaan.

²⁵ Su'wa ti ngi'ni nchga týjan tñan laja kunaan', su'wa ti ndi'in cha' 'in ska týjaan lo'o xka la týjaan se'en ndya kala ran.

²⁶ Bra nu ti'í chin' ska týjaan, tyukwi ña'aan ti'í bra kan'; bra nu ku'nian kti lo'o ska týjaan, tyukwi ña'aan su'we tian' bra kan'. (Kwi' ngwaña'an lka wan, tyukwi ña'aan ska ta wan nu wa msñi wan cha' 'in Krixtu).

²⁷ Ta'a wan su'wa cha' 'wan lo'o nchga nten ta'a msñian cha' 'in Krixtu skaa kichen sikwa; kwi'

ngwaña'an kwenta skaa wan lka wan nten 'in Krixtu.

²⁸ Su'we 'a ngulo suwi Ndiose 'in nten nu ka tñan 'in Ni cha' 'in nchga nten nu wa msñi cha' 'in Krixtu ska kichen. Kulo ndukwa la ngulo suwi Ni 'in nten nu tsaa xka kichen tijyu' la cha' chkwi' ne' cha' 'in Jesús lo'o nten kichen kan'; bra kan' ngulo suwi Ni 'in nten nu katsa' 'in ta'a nten ne' ska cha' nu chkwi' Ndiose lo'o ne'; lo'o ndiya nu ñi 'a ndu'u cha' 'in Jesús 'in ta'a nten ne'; lo'o ndiya nu ku'ni cha' tnun chabiya' 'in Ndiose, tñan nu ja ka ku'ni nten; lo'o ndiya nu nchka 'a 'in ku'ni chkaa 'in nu ti'í chabiya' 'in Jesús; lo'o ndiya nu su'we 'a ndaya' 'in ta'a nten lo'o ya ña'an ti loo tñan; lo'o ndiya nu nka tñan cha' 'in ta'a nten, ndiya nu nchka nchkwi' cha' nu nchkwi' ne' xka kichen. Laja nten 'in Ndiose, ngulo suwi Ni 'in ne' nu ka ku'ni nchga loo tñan.

²⁹ Si'i nchgaan nda'aan tijyu' cha' chkwian' cha' 'in Jesús lo'o ne' xka kichen; si'i nchgaan nu nchka 'ñaan kasaan' ska cha' nu chkwi' Ndiose lo'o nten; kwi' ngwaña'an wa lka ti nan nu ka kwa'uan ñi cha' 'in Jesús 'in nten, wa lka ti nan nchka 'ñaan ku'nian cha' tnun cha' 'in Ndiose;

³⁰ lo'o si'i nchgaan nu nda Jesús chabiya' 'ñaan cha' ku'nian cha' chkaa nu ti'í; si'i nchgaan nchkwian' cha' nu nchkwi' nten xka kichen; si'i nchgaan nchka 'ñaan kasaan' cha' kan' 'in xka ta nten ta'aan, cha' ka biya' ti' ne' ni cha' nchkwi' ne' ta'aan lo'o ne' bra kan'.

³¹ Kan' cha' ndi'in cha' jñan wan chabiya' 'in Ndiose cha' ka ku'ni la wan tñan, cha' ka ku'ni wan ska tñan nu taya' 'in xka la nten ta'a wan. Lo'o ngwaña'an, ti ndiya xka cha' nu ndloo la 'wan, nu

ja ya kwa'uŭn 'wan; kan' lka cha' nu kwa'uŭn 'wan ni.

13

Si chañi ñaan cha' nchka t'nan tian' 'in ta'a ntean

¹ Ja n'ni cha' ni siya nchka 'a ñaan nchkwian' nchga loo cha' nu nchkwi' nten chalyuu, ni siya nchkwian' cha' nu nchkwi' nten 'in Ndiose nu ndiya se'en ndi'in Ni nde ni' kwan; si ja su'we nka tiyeen ña'aan 'in xka ta nten, ja ska cha' su'we ngi'nian bra kan'. Lkaan ña'an ti' ska snen kijin nu njyi'in ne' ngwaña'an ti, kwi' ngwaña'an lkaan ña'an ti' ska ta chkwian skwi nu kwen 'a nxnen ne'; ja n'ni 'a cha' tukwa nten cha' nu nchkwian' bra kan'.

² Ja n'ni cha' ni siya ka ñaan kasaan' nchga cha' nu nchkwi' Ndiose lo'o nten, si ja su'we nka tiyeen ña'aan 'in ne'. Ja n'ni cha' ni siya jlyo tian' nchga cha' 'in Ndiose, ni siya su'we 'a nchka biya' tian' ska cha' nu ja ngwa ka biya' ti' nten nu ngwa s'ni; ja ska cha' su'we ngi'nian tloo Ndiose si ja su'we nka tiyeen ña'aan 'in nten. Ti kwi' ti cha', ni siya ndyaa ña'an 'a tian' 'in Ndiose sa ña'an ya' nu ka ñaan xlyuu ti'ian 'in ska ki'ya nu kwan ndukwa; si ja su'we nka tiyeen ña'aan 'in nten, ja ska cha' su'we ngi'nian bra kan'.

³ Ti kwi' ti cha', ja ska cha' su'we ngi'nian ni siya kasaan nchga cha' su'we nu nsu'wi ñaan 'in nten, si ja su'we nka tiyeen ña'aan 'in ne' kan' bra kan'. Ja n'ni cha' ni siya ti'í ti' nten ñaan, ni siya su'wa ne' ñaan lo kii' cha' kajaan chun' nu msñian cha' 'in Jesús, lo'o ti kwi' bra kan' ja su'we nka

tiyeaan ña'aan 'in ta'a ntean, ja ska cha' lka. Si'i nan su'ween laan cha' ngi'nian ngwaña'an.

⁴ Si chañi cha' su'we nka tiyeaan ña'aan 'in nten, lye la taloan 'in ne' bra kan', chka t'nan tian' 'in ne' bra kan'; ja ndi'in cha' tyijin cha' 'ñaan lo'o ne' bra kan', ja ndi'in cha' ku'ni tukwa tian' bra nu chkwian' lo'o ne', ja ndi'in cha' ku'ni siyeaan' lo'o ne' bra kan'.

⁵ Si chañi cha' su'we nka tiyeaan ña'aan 'in nten, ja chkwian' ya ña'an ti cha' lo'o ne', si'i xkwi' cha' 'ñaan tian tya'an cha' tiyeaan, lo'o ja ndi'in cha' xkwi' skin tian' 'in ne'. Ndi'in cha' ku'nian cha' tlyu ti' 'in ne', si chañi cha' su'we nka tiyeaan ña'aan 'in ne'.

⁶ Kwi' ngwaña'an, ja ndi'in cha' tiya tian' bra nu sten ne' ska cha' kuxi; su'we la si ndiya la tian' cha' xñi ne' kan' ska cha' nu ñi.

⁷ Bra nu chañi cha' su'we nka tiyeaan ña'aan 'in nten, lye la taloan 'in ne' bra kan', ni siya ku'ni ne' nchga cha' kuxi; tsaa ña'an tian' nchga cha' su'we, tyi'in taan cha' su'we la ka cha' nde loo la, ni siya ja jlyo tian'; kwi' ngwaña'an, ndi'in cha' taloan lo'o nchga cha' nu nchka 'ñaan lo chalyuu re ni.

⁸ Ja ndi'in cha' tyii cha' ka su'we ka tiyeaan ña'aan 'in nten. Nde loo la tiya bra nu ja chkwi' 'a Ndiose lo'oan lo chalyuu, kwi' ngwaña'an ja ndi'in 'a cha' chkwian' laan cha' nu nchkwii' nten xka la kichen, lo'o ja ndi'in 'a cha' ka biya' tian' nchga cha' 'in Ndiose xa nu tiya bra kan'; lo'o ja siya' tsaa tii cha' ka su'we ka tiyeaan ña'aan 'in nten.

⁹ Lo'o ni, ja ya ka biya' tian' nchga cha' 'in Ndiose, ja ya kaja ña'an chkwian' nchga cha' nu nda'an cha' tiye Ni;

¹⁰ nde loo la, bra nu ku'ni Ndiose cha' ka biya' tian' nchga cha', bra kan' ja tyaa yu'wi tian' ni siya chin' ti cha' nu wa nchka biya' tian' ni.

¹¹ Bra nu ti kunean', xkwi' tñan nu ngi'ni nu kune' y'nian; sa ña'an nu nda'an cha' tiye ska nu kune', ngwaña'an ykwian' bra kan', ngwaña'an mda'an cha' tiyeen, ngwaña'an mske' tian'. Xa wa kulaan, bra kan' ja nda'an 'a cha' tiyeen sa ña'an nu nda'an cha' tiye ska nu kune'.

¹² Ngwaña'an nka cha' 'ñaan se'en ndi'ian lo chalyuu re; siya' ti ndyiji ska cha' 'in Ndiose 'ñaan, si'i sa ñi ti nnaan cha' kan'. Ña'an ti' si ña'aan 'ñaan ti ykwi' tian lo ska kunaan, ska ndijin ti ña'aan 'ñaan bra kan'; nde loo la ka biya' ji tian' nchga cha' kan'. Wa lka ti cha' jlyo tian' ni, nde loo la ki'yaan su'wean kwenta nchga loo cha'; bra kan' xu'wi lyoan 'in Ndiose ti kwi' sa ña'an nu nsu'wi lyo Ni 'ñaan.

¹³ Kan' cha' sikwa, nchga bra ndi'in cha' tsaan ña'an tian' 'in Ndiose, nchga bra ndi'in cha' tyi'iin taan 'in Ni cha' chañi ku'ni Ni tñan, nchga bra ndi'in cha' su'we ka tiyeen ña'aan 'in ta'a ntean. Kan' lka tñan nu ndloo la 'ñaan cha' ku'nian, cha' su'we xu'wi tiyeen ña'aan 'in ta'a ntean.

14

¿Ta chkwian' cha' nu nchkwi' ne' xka kichen bra nu ngi'ni tnuan 'in Ndiose a?

¹ Ku'ni wan cha' xkwi' ka su'we ka tiye wan ña'an wan 'in ta'a nten wan sikwa. Kwi' ngwaña'an, jñan wan chabiya' 'in Ndiose cha' ka ku'ni wan ti kwi' tñan nu nda Tyi'i Ndiose 'ñaan. Lo'o ti ndiya xka tñan nu ndloo 'a 'wan, cha' ku'ni

xa'an wan chkwi' wan cha' 'in Ndiose lo'o nten, nchga cha' nu nchka ti' Ni chkwi' Ni lo'o ne'.

² Ska nten nu nchkwi' cha' nu nchkwi' ne' xka kichen bra nu ndyo' ti'in wan, si'i lo'o wan nchkwi' yu, cha' ja nchka biya' ti' wan sa ña'an cha' nchkwi' yu; ska ti lo'o Ndiose nchkwi' yu kan', si Tyi'i Ndiose ngi'ni cha' nchkwi' yu ska cha' nu ja ndi'in cha' kunan ne' ta'a wan.

³ Xka yu nu ngitsa' ñi ska cha' nu nchkwi' Ndiose lo'o nten, lo'o 'wan nchkwi' yu bra kan'. Ka taya' yu kan' 'wan cha' kunan su'we la wan cha' 'in Ni, ka ku'ni yu cha' sten la wan cha' kan'; ka ku'ni yu cha' tiin ti tyi'in ni' kasiya 'wan bra kan'.

⁴ Su'we 'a cha' 'in ykwi' yu nu nchka nchkwi' cha' nu nchkwi' nten xka kichen, cha' lye la ngaten ykwi' yu cha' 'in Ndiose; sa kan' ti cha', su'we la ngi'ni nten nu katsa' ñi ska cha' nu nchkwi' Ndiose lo'o nten 'in ta'a nten ne', cha' nu ngi'ni la ne' cha' sten nchga ne' ta'a ngi'ni tnun wan 'in Ndiose.

⁵ Ngwaña'an na', su'we ka tiyeën ni siya nchga wan ka chkwi' wan cha' nu nchkwi' ne' xka kichen; sa kan' ti cha', nde lka tñan nu nka ndloo la 'wan, cha' chkwi' wan cha' 'in Ndiose lo'o ta'a nten wan, ti kwi' cha' nu nchka ti' Ndiose chkwi' lo'o wan. Su'we la si ngwaña'an ka chkwi' wan cha' 'in Ni lo'o ta'a nten wan; lo'o ja ndi'in cha' chkwi' wan cha' nu nchkwi' ne' xka kichen bra kan', ska ti si ndiya xka nten nu ka 'in xa'an cha' kan' lo'o cha' nu nchkwi' wan cha' ka biya' ti' ta'a ndyo' ti'in wan. Bra kan' su'we la sten ne' ta'a wan cha' 'in Ndiose.

⁶ Bra nu tiyaän se'en ndi'in wan, ja ka 'a tayaän' 'wan si xkwi' cha' nu nchkwi' xka ta nten chkwiin' lo'o wan; ska ti si kaja ska cha' 'ñaän, ska cha'

nu nchka ti' Ndiose chkwi' lo'o wan, ka tayaän' 'wan bra kan'. Ska ti si kwa'uün ñi 'wan cha' ka ku'ni xa'an su'we la wan cha' 'in Ni, ngwaña'an ka tayaän' 'wan bra kan'.

⁷ Nchga chkwan muska, ni siya kuwi kii, ni siya snen yulin, ndi'in cha' xnen su'wean 'in ran si nchka tian' cha' kunan su'we nten ni ña'an nganen ran.

⁸ Kwi' ngwaña'an yu sndaru ni, ja tsaay yu wsuun si ja kanen kwen kuwi chkwan nu xi'ya 'in yu.

⁹ Kwi' ngwaña'an lka lo'o wan, ska ti ka biya' ti' nten sa ña'an cha' nu nchka ti' wan chkwi' wan lo'o ne', si ñi chkwi' wan cha' nu nchkwi' ne' lo'o ne'. ¡Lo kwi'in ti chkwi' wan si ja chkwi' wan cha' nu nchkwi' ne'!

¹⁰ Chañi cha' ka'an 'a loo cha' nchkwi' nten chalyuu; kwi' ngwaña'an, ndiya ska lo nten nu nnan ska loo cha'.

¹¹ Si ja nnaan ska cha' nu nchkwi' ska nten se'en ndi'ian, bra kan' xke' tian' cha' lka yu ne' xka la'a tsu', ni siya ta'a kichen tyian lka yu; lo'o ja ndi'in cha' 'ñaan lo'o yu kan' bra kan'.

¹² Wa jlyo tian' cha' nchka 'a ti' wan cha' ka ku'ni wan nchga tñan nu nda Tyi'i Ndiose 'ñaan; kan' cha' jñan wan chabiya' 'in Ndiose cha' ka 'wan ku'ni wan nchga loo tñan nu su'we, nchga tñan nu taya' 'in ne' ta'a msñi wan cha' 'in Jesús la kan', cha' sten la ne' cha' 'in Ni.

¹³ Su'we sikwa, ni siya nchka nchkwian' cha' nu nchkwi' ne' xka kichen, su'we la si jñaan chabiya' 'in Ndiose cha' ka biya' tian' ni cha' lka nu nchkwian' lo'o ne'.

¹⁴ Nde ña'an nchka cha' si cha' 'in ne' xka kichen chkwian' bra nu ngi'niin tnuan 'in Ndiose. Chañi

cha' ni' kasiya 'ñaan nchkwian' lo'o Ni; sa kan' ti cha' nan, ti ykwiin' tian, ja nchka biya' tian' ni cha' nchkwian'.

¹⁵ Nde ña'an ku'nian bra nu ku'niin tnuan 'in Ndiose sikwa. Si chkwian' lo'o Ni cha' 'ñaan skaan tian, ska cha' nu nsu'wi ni' kasiya 'ñaan tian, su'we bra kan'. Lo'o bra nu ndyo' ti'ian lo'o ta'aan, bra kan' ndi'in cha' ka biya' tian' ta'aan sa ña'an cha' nu nchkwian'. Kwi' ngwaña'an, bra nu kula tu'waan kantu 'in Ndiose, ka kula tu'waan cha' 'ñaan skaan tian si nchka tian', ni siya lye la n'ni cha' ka biya' tian' ta'aan sa ña'an ndyo'o cha' nu nchkwii' kantu kan'.

¹⁶ Bra nu chkwiiin' cha' ñaän skaän tiän, bra kan' ja kaja ña'an chkwii' xka la nten: “Ngwaña'an ka cha' sikwa”, xa wa mdyii ykwiin' lo'o Ndiose bra kan'. Cha' ñaän tiän ykwiin' bra nu ngi'niin tnuan 'in Ndiose ngwaña'an; ja kaja ña'an chkwii' nten bra kan', cha' ja ngwa biya' ti' ne' sa ña'an cha' nu ykwiin', ni siya su'we 'a ndyaän xu'we 'in Ndiose, bra nu mdi'iin se'en ndyo' ti'in nchga nten.

¹⁷ Ja chan su'we 'a nchkwiiin' lo'o Ni, sa kan' ti cha', cha' nu nchkwiiin' ni, ja nnanjo'o siya' ti 'in xka ta ne' ta'aan.

¹⁸ Lo'o na', chabiya' 'in Ndiose, su'we 'a nka tiyeen cha' nchka 'ñaän nchkwiiin' ka'an la cha' nu nchkwii' ne' xka kichen; nchka la 'ñaän, chin' la cha' nchka 'wan, nxke' tiän'.

¹⁹ Sa kan' ti cha' bra nu ndyo' ti'ian lo'o ta'aan cha' ku'niin tnuan 'in Ndiose, nxke' tiän' cha' su'we la si chkwiiin' lo'o wan ska tukwa ti cha' nu ka biya' ti' wan cha' ku'ni xa'an la wan bra kan'; ja nnanjo'o 'wan ni siya chkwiiin' tii mi cha' nu nchkwii' nten xka kichen lo'o ja nnan wan cha'

kan' siya' ti.

²⁰ Wan ta'a msñian cha' 'in Krixtu, su'we la si ja jlyo ti' wan siya' ti nan ka lka ska cha' kuxi, ña'an ti' ska nu xuwe nu ja ya ka jlyo ti' cha' kuxi. Lo'o ni, ndi'in cha' tya'an su'we la cha' tiye wan, sa ña'an nda'an cha' tiye ska yu kula, si'i sa ña'an nu nda'an cha' tiye ska nu xuwe.

²¹ Nde lka cha' nu nchkwi' kityi kula: “Chkwiñ' lo'o nten re” ndukwin Ndiose, “su'wañ 'in xka ta nten nu tyo'o xka nasiyun tijyu' la cha' kan ne' chkwi' ne' lo'o ne' re; lo'o ni siya ku'niñ ngwaña'an, jlyo tiñ' cha' ja xñi ne' re cha' 'ñañ.” Ngwaña'an ndukwin Ndiose nu nka X'naan.

²² Ndiya ya' nu ngi'ni Ndiose cha' ka chkwi' nten cha' nu nchkwi' ne' xka kichen cha' kuwe ti' nten nu ja ya xñi cha' 'in Ni. Lo'o ja ndi'in cha' chkwi' ngwaña'an lo'o nten nu wa msñi cha' 'in Ndiose; bra nu chkwian' ska cha' nu nchkwi' Ni lo'o nten, kan' lka cha' 'in ne' ta'a msñian cha' 'in Jesús, si'i cha' 'in nten nu ja ya xñi cha' kan'.

²³ Ja chan tiya bra nu kala chin' xka ta nten se'en ndyo' ti'in wan, nten nu ja ya xñi cha' 'in Jesús, lo'o nten nu ja lka ta'a ngi'ni tnun wan 'in Ndiose. Bra nu tiyan ne' kan' se'en ndyo' ti'in wan sa tlyu ti, bra nu ña'an ne' 'wan cha' xkwi' cha' nu nchkwi' ne' xka kichen nchkwi' wan, bra kan' chkwi' ne' kan', cha' wa ngwa tintu wan.

²⁴ Xka ña'an ka si xkwi' cha' nu wa ykwi' Ndiose lo'o wan lka cha' nu chkwi' wan lo'o ta'a wan; bra nu tiyan nten se'en ndyo' ti'in wan, ni siya ja ya xñi ne' cha' 'in Jesús, ni siya ja lka ne' ta'a ngi'ni tnun wan 'in Ndiose, bra kan' ka jyu'u ti' ne' kan' si'ya ki'ya nu ndukwi ne', bra nu kunan ne' cha'

nu nchkwi' wan. Bra kan' ka biya' ti' ne',

²⁵ ti ykwi' ti ne', nchga cha' kuxi nu nsu'wi mnan ti ni' kasiya 'in ne'. Bra kan' tyuun xtyin' ne' cha' ku'ni tnun ne' 'in Ndiose, lo'o chkwi' ne' cha' chañi cha' ndi'in Tyi'i Ndiose lo'o wan.

Su'we ti ku'nian lo'o ta'aan bra nu tyo' ti'ian cha' ku'niin tnuan 'in Ndiose

²⁶ Wan ta'a msñian cha' 'in Jesús, nde ña'an ku'ni wan bra nu tyo' ti'in wan lo'o ta'a wan. Tyituun ska wan cha' katsa' wan 'in ta'a wan ni kantu ka nu kula tu'wa wan cha' 'in Ndiose; bra kan' tyituun xka nu kwa'u cha' 'in Ndiose 'in ta'a wan; chun' ndi'in la chkwi' xka ne' ska cha' nu nchka ti' Ni chkwi' Ni lo'o wan; lo'o ka chkwi' wan ska cha' nu nchkwi' ne' xka kichen, bra nu ndiya ne' ta'a wan nu ka 'in xa'an cha' kan' lo'o cha' nu nchkwi' wan, cha' ka biya' ti' nchga nten nu ndi'in nde kwa. Ndi'in cha' ku'ni wan nchga cha' nu ku'ni wan cha' sten la nchga ta'a ndyo' ti'in wan cha' 'in Ndiose.

²⁷ Bra nu chkwi' wan cha' nu nchkwi' ne' xka kichen, bra kan' su'we ni siya tukwa snan ti wan chkwi' wan; kwenta ska ti wan chkwi' wan bra kan'. Ya' la sa kwa ti ne'. Lo'o ndi'in cha' kaja ska nu xa'an cha' kan' lo'o cha' nu nchkwi' wan, cha' ka biya' ti' nchga wan;

²⁸ si ja kaja ska nu xa'an cha' kan', bra kan' su'we la si ja chkwi' wan cha' nu nchkwi' ne' xka kichen bra nu ndyo' ti'in wan. Ni' kasiya ti 'wan chkwi' wan cha' nu nchkwi' ne' xka kichen bra kan'. Ska ti Ndiose ka biya' ti' cha' kan' bra kan'.

²⁹ Bra nu chkwi' wan ska cha' nu nchka ti' Ndiose chkwi' Ni lo'o ta'a wan, bra kan' chkwi' tukwa snan ti wan; lo'o xka la nten ta'a ndi'in wan

nde kwa, tya'an cha' tiye wan si ñi ti ndyo'o cha' nu nchkwi' ta'a wan.

³⁰ Si ndiya ska cha' nu chkwi' Ndiose lo'o xka nten nu ndyo' ti'in lo'o wan nde kwa, su'we la si chkwi' wan lo'o nu ykwi' kulo la, cha' ja chkwi' 'a yu.

³¹ Ta'a wan nu wa ynan ska cha' 'in Ndiose, ska cha' nu nchka ti' Ni chkwi' Ni lo'o wan, su'we si chkwi' wan kwenta ska wan sikwa, cha' ku'ni xa'an wan nchga wan cha' kan', lo'o kan' ka ngula la ti' wan ni' kasiya 'wan.

³² 'Wan nu chkwi' lo'o nten ska cha' nu wa ytsa' Ndiose 'wan, ndi'in cha' kulo wan tñan 'wan, ti ykwi' ti wan, cha' ja tyijin lyo wan 'in xka yu ta'a wan.

³³ Nchka ti' Ni cha' su'we ti ku'nian lo'o ta'aan bra nu tyo' ti'ian; ja su'we nka tiye Ni si mxtiyaa' 'a ña'an ngi'nian, si kwen 'a nxi'yaan ndi'ian.

Nde ndukwa tñan nu ngi'ni nchga ne' ta'a msñian cha' 'in Jesús nchga kichen, bra nu tyo' ti'in ne'.

³⁴ Ja nda ne' chabiya' chkwi' ne' kuna'an se'en ngi'ni tnun ne' 'in Ndiose; ndi'in cha' tukwa nu kuna'an cha' nu nchkwi' yu ki'yu, cha' ngwaña'an lka tñan nu ngulo Ni 'in ne' cha' ku'ni ne'.

³⁵ Nde na'an tyi ne' ka kunicha' nu kuna'an 'in kwilyo'o si ndiya ska cha' nu nchka ti' ne' cha' ka biya' ti' ne'. Ja su'we si chkwi' ska nu kuna'an bra nu ndyo' ti'in nchga ne' ta'aan.

³⁶ Ndi'in cha' tyaa yu'wi ti' wan cha' si'i wan nu yaa ykwi' wan cha' 'in Ndiose lo'o ne' kwa ti kulo la, si'i ne' ta'a kichen tyi ti wan nu wa ynan cha' kan' ti kulo.

³⁷ ¿Ta ndi'in chabiya' 'wan cha' chkwi' wan cha' nu nchkwi' Ndiose lo'o nten, xke' ti' wan a? ¿Ta wa nda Ni Tyi'i ykwi' Ni 'wan ti, cha' 'wan ti ku'ni wan tñan 'in Ni a? Kunan su'we wan cha' re sikwa: Tñan nu ndloŷn 'wan bra nu nda'aän kityi re, chabiya' 'in Ndiose lka tñan kan',

³⁸ kan' cha' ja kunan 'a wan cha' nu nchkwi' nten nu ja xlyaa tukwa cha' re.

³⁹ Ngwaña'an ka sikwa, 'wan ta'a msñian cha' 'in Jesús, jñan 'a wan chabiya' 'in Ndiose cha' ka chkwi' wan nchga cha' nu nchka ti' Ni chkwi' Ni lo'o nten. Kwi' ngwaña'an, su'we si ta wan chabiya' 'in nten cha' chkwi' ne' cha' nu nchkwi' ne' xka kichen.

⁴⁰ Sa kan' ti cha', xkwi' su'we ti ku'ni wan bra nu tyo' ti'in wan lo'o ta'a wan; ñi ti ku'ni wan, sa ña'an nu ndi'in cha' ka.

15

Wandyu'u Jesucristo xiya'

¹ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesús, nchka tiän' cha' tyaa yu'wi ti' wan cha' nu wa ytsaän' 'wan ti kulo, cha' nu ti kwi' Jesús ndlaa 'ñaan 'in nchga cha' kuxi; kan' lka cha' nu wa ynan wan ti kulo, lo'o ni, wa nganun su'we cha' kan' ni' kasiya 'wan.

² Cha' nu wa ykwiin' cha' 'in Jesús lo'o wan, kan' cha' mdo'lo laa wan 'in nu kuxi; lo'o ni, ti ndi'in cha' xñi su'we la wan cha' 'in Jesús ni' kasiya 'wan. ¿O ta wa msñi wan xka la cha', nu wa y'ni cha' mjlyaa ti' wan cha' kan' a?

³ Ti kulo wa ytsaän' 'wan nchga cha' 'in Jesucristo nu ngwa'u ne' 'ñaän. Nde lka cha' nu ngwa'uŷn 'wan, cha' ngujwi Krixtu lo wsi cha'

ku'ni tyii ki'ya nu ndukwian; ti kwi' ña'an cha' nu ndukwa lo kityi kula cha' ka 'in Krixtu, kwi' ngwaña'an ngwa.

⁴ Bra kan' mtsi' ne' 'in ayman kan' ni' kwaa; lo'o xa wa mda'a snan tsan, bra kan' ndyu'u yu xiya'. Nu ngwa s'ni, wa ytsa' ñi kityi kula 'ñaan cha' ngwaña'an ka 'in Krixtu.

⁵ Bra kan' ngwa'u tloo Jesús tyukwi ña'an ykwi' yu 'in Tyu, lo'o ta'a tii xka ne' nu y'ni xa'an cha' 'in yu ti kulo.

⁶ Chun' ndi'in la ngwa'u tloo Jesús 'in ka'an 'a nten, wa mdijin ki'yu siyentu nten nu ndi'in se'en ti bra kan'. Lo'o ña'an ti lu'u tyun ne' kan' ni, ni siya ndiya chin' ne' kan' nu wa ngujwi.

⁷ Lo'o bra kan' ngwa'u tloo Jesús 'in Santiago, lo'o ta'a nten nu nda'an nchkwi' cha' 'in Jesús lo'o nten tijyu' la.

⁸ Chun' ndi'in la, lo'o'ün ngwa'u tloo Jesús 'ñaän, ni siya ja ndi'in cha' ku'ni Ni lo'o'ün ngwaña'an. Na' lkaän sa ña'an si lkaän ska kuwi' nu ngula kune' ti, cha' ja lo'o'ün mda'aän lo'o nten nu y'ni xa'an cha' 'in Jesús ti kulo.

⁹ Ja su'weän siya' ti, nxke' tiän', cha' ti ngwa s'ni la lye 'a mdaän nu ti'í 'in nchga nten 'in Jesucristo. Ndiya xka la ne' ta'a ba nu su'we la ngi'ni ne' tñan kan'. Ja su'waän lo'o ne' kan', ni siya lo'o'ün ngulo suwi Ni 'ñaän cha' chkwiin' cha' 'in Jesús nde xka la kichen tijyu' la.

¹⁰ Ni siya kuxi 'a y'niin nu ngwa s'ni, lye 'a nchka t'nan ti' Ndiöse 'ñaän, chun' su'we 'a nka tiye Ni ña'an Ni 'ñaän; y'ni Ni cha' nda'aän tñan 'in Ni bra kan'. Lo'o ja y'niin ñu'uün nchga cha' su'we nu wa y'ni Ni lo'o'ün. Ni siya xka ne' ta'a ba ngi'ni ne' ti

kwi' tñan nu ngi'niñ, lye la y'niñ tñan ke ne' kan'. Lo'o si'i nan nchka la 'ñañ; Ndiose ndi'in lo'oñ cha' ka chkwiñ' lo'o nten, cha' su'we 'a nka tiye Ni ña'an Ni 'ñañ.

¹¹ Lo'o ni, ja n'ni cha' 'ñañ ti ka lka nu chkwi' lo'o wan, ni siya na' chkwiñ', ni siya chkwi' xka ta nten; ska ti ña'an nchkwi' ba lo'o ta'a ba bra nu nchkwi' ba cha' kan' lo'o nten, ti kwi' ña'an cha' nu wa msñi wan.

Tyu'u nten xiya' bra nu wa ngujwi ne'

¹² Chañi lka cha' nu nchkwi' ba lo'o wan, cha' wa ndyu'u Krixtu xiya' bra nu wa ngujwi yu. ¿Ni cha' lka sikwa, cha' ndiya chin' ne' ta'a wan nu nchkwi' cha' ja ka 'a tyu'u nten xiya' bra nu wa ngujwi ne' a?

¹³ Si chañi lka cha' ja tyu'u 'a nten xiya' bra nu wa ngujwi ne', lo'o Krixtu ja ndyu'u yu xiya' bra nu wa ngujwi yu sikwa.

¹⁴ Nan mñilyo'o ne' 'ñaan si ngwaña'an, lo'o ja kaja cha' nu chkwi' ba lo'o wan bra kan', si cha' kwiñi lka cha' ndyu'u Krixtu xiya'. Ngwaña'an ja kanen cha' 'in Jesús nu xñi wan si chañi cha' ja ndyu'u yu kan'.

¹⁵ Ti kwi' ti cha', kwiñi ba cha' 'in Ndiose si ja ngwa ngwaña'an. Wa ykwi' ba lo'o wan ti kulo cha' wa ndyu'u Jesús xiya' chabiya' 'in Ndiose; lo'o ja ngwa 'in Ndiose ku'ni Ni ngwaña'an lo'o Jesús, si ja ka tyu'u nten xiya' xa wa ngujwi ne'.

¹⁶ Kan' cha' sikwa, si ja ka tyu'u nten xiya', bra kan' ja chañi cha' ndyu'u Jesús xiya' xa wa ngujwi yu,

¹⁷ kwi' ngwaña'an, ja ndi'in cha' xñi wan cha' 'in Jesús si ja ndyu'u yu xiya' bra kan', lo'o ña'an ti ndukwi wan ki'ya sikwa.

¹⁸ Kwi' ngwaña'an, nchga ayman nu msñi cha' 'in Krixtu nu ngwa s'ni, wa mna' cha' 'in ne' kan' si ngwaña'an.

¹⁹ Su'we 'a cha' si'i ska ti lo chalyuu re nu ndi'in taan 'in Krixtu cha' ña'aan 'in yu. Si lo chalyuu nde ti taya' Krixtu 'ñaan, ka xi'in 'a tian' se'en ndi'ian bra kan'; ka xi'in la tian' ke nchga nten, nxke' tiän'. Lo'o si'i ngwaña'an nchka, cha' chañi lka cha' wa ndyu'u Krixtu xiya'.

²⁰ Chañi 'a cha' wa ndyu'u Krixtu xiya' sikwa. Lo'o chun' ndi'in la, bra kan' tyu'u ka'an la nten xiya', nchga nten nu ndi'in cha' 'in ne' lo'o Krixtu; tyo'o ayman kan' se'en mtsi' ne' nu ngwa s'ni, tyu'u ne' xiya', bra kan' tsaa ne' tyi'in ne' lo'o Krixtu. Kan' cha' wa ndyu'u Krixtu xiya' ndla la cha' ka ki'yaan kwenta sa ña'an ka cha' kan' nde loo la.

²¹ Si'ya ki'ya nu mdukwi ska nten ti kulo la, kan' cha' ndyijian ni; kwi' ngwaña'an, chun' tñan nu y'ni ska nten tyu'uan xiya', ni siya wa ngujwian.

²² Adán naan nten nu mdi'in lo chalyuu ti kulo, lo'o ta'aan ndyo'oan 'in ayman Adán chun' ndi'in la, kan' cha' ndijian lo chalyuu re. Krixtu lka yu nu ndyu'u xiya', lo'o chun' tñan nu y'ni yu ka tyu'uan xiya' si ndi'in cha' 'ñaan lo'o yu.

²³ Ndiya sa ña'an nu ka cha' re. Ti kulo ndyu'u ykwi' Krixtu xiya'; chun' ndi'in la, bra nu tiya tsan nu kan Krixtu lo chalyuu xiya', bra kan' tyu'uan, nchgaan nu ndi'in cha' 'ñaan lo'o yu;

²⁴ bra kan' tyii chalyuu. Ku'ni tyii Krixtu 'in

nchga nu nka ndloo, nchga ne' wsiya, nchga kwi'in nu nxuun lo'o Ndiose. Bra kan' xiya' tya Jesús 'in Ndiose Sti yu nchga chabiya' nu wa nda Ni 'in yu ti kulo, cha' ka ska ti Ni ndloo la 'in nchga nten bra kan'.

²⁵ Nde ña'an nchka cha'. Bra nu ni ti nsu'wi chabiya' kulo Jesús tñan 'in nchga nten, sa ña'an ya' ku'ni tyii Ndiose 'in nchga nten nu nxuun lo'o Jesús.

²⁶ Xa wa mdyii nchga cha', bra kan' ku'ni Ni cha' ja kaja 'a nten.

²⁷ Lo'o ni, ti nda Ndiose Sti yu nchga chabiya' 'in Sñi', cha' ka Krixtu ndloo 'in nchga loo nan nu ndi'in lo chalyuu. Bra nu nchkwi' kityi cha' nchga nan siya' ti ka cha' 'in Krixtu, wa jlyo tian' cha' ja lo'o 'in Ndiose Sti yu kulo Krixtu tñan 'in Ni, cha' Ndiose lka nu mda chabiya' 'in Sñi' ti kulo; ja ykwi' Ndiose cha' 'in ti ykwi' ti Ni bra kan'.

²⁸ Chun' ndi'in la bra kan', bra nu wa ndi'in nchga loo nan nu ndiya chalyuu ya' Krixtu, bra kan' tsaa Jesús nde se'en ndukwa Ndiose Sti yu, lo'o kan' tyaa Jesús nchga tñan kan' ya' Ndiose Sti yu xiya'. Ti kwi' Ni lka nu wa nda chabiya' 'in Krixtu ti kulo, cha' lka yu Sñi' Ndiose. Lo'o bra kan' ska ti Ndiose ka ndloo la ti 'in nchga loo nan nu ndiya lo chalyuu, lo'o nchga loo nan nu ndi'in nde ni' kwan.

²⁹ Ndiya chin' ne' ta'a wan nu ndyukwatya ne', ni siya si'i cha' 'in ne' ti ykwi' ti ne' ndyukwatya ne' kan', cha' 'in ayman ta'a ne' ndyukwatya ne'. Wa yaa ña'an ti' ayman kan' 'in Jesús bra nu ti lu'u ne' lo chalyuu, lo'o ja y'ni ayman kan' cha' tyukwatya ne' bra ti. Kan' cha' ni, ¿ni cha' lka ndyukwatya

ne' ta'a wan cha' 'in ayman kan' si ja ka tyu'u nten xiya' bra nu ngujwi ne' a?

³⁰ Lo'o bare, ka'an 'a cha' kuxi ndyukwa ba se'en nda'an ba tijyu'; ja chan ja tsaa ba siya' ti si ja jlyo ti' ba cha' ndyu'u Jesús xiya'.

³¹ Lo'oŭn, nchga tsan wa kajaän tiän lo tñan 'in Krixtu; ja taloŭn 'aän ku'niin tñan kan' si ja ndyu'u Jesús xiya'. Lo'o ni, su'we 'a nka tiyeen cha' msñi wan cha' 'in X'naan Jesucristo, tyun 'a 'wan ne' Corinto.

³² Bra nu mda'aän nde kichen Efeso, lye 'a ngwa ti'í ti' ne' kichen kan' 'ñaän; y'ni tlá 'a ne' 'ñaän, lye 'a msuun ne' lo'oŭn ña'an ti' ngi'ni 'ni tlá. ¿Ni cha' lka mda'aän nde kwa si ja chañi cha' wa ndyu'u Jesús xiya' a? Si'i nan ngi'niin kanan mda'aän nde kwa. Lo'o ndiya nten nu nchkwi': "Kuan tyaja, ko'oan xalyu, cha' tyaa ti kajaan" ndukwin ne' 'ñaan. Kwi' ngwaña'an ku'nian si ja chañi cha' lu'u Jesús.

³³ Chañi 'a lka cha' re nu nchkwi' nten: "Si xkwi' lo'o nten kuxi ta'a nda'aan, kulaa ti'ian cha' su'we nu ngi'nian bra kan'." Kan' cha' ja tukwa 'a wan cha' nu nchkwi' nten nu ndukwin cha' ja ka kuxi tiyeen si'ya ska cha' kuxi nu ngi'niin tian.

³⁴ Ndi'in cha' kulaa ya' wan cha' kuxi nu ngi'ni wan, cha' tyisnan wan tya'an cha' su'we tiye wan bra kan', cha' su'we ti ku'ni wan lo'o ta'a nten wan. Wa jlyo tiän' cha' ndiya chin' ta'a wan nu ja ya ka biya' su'we ti' cha' 'in Ndiose, kan' cha' nchkwiin' lo'o wan ngwaña'an cha' ka jyu'u ti' wan.

Sa ña'an lka nten xa nu tyu'u ne' xiya'

³⁵ Ja chan kunicha' wan 'ñaän nde ña'an: "¿Ni sa ña'an ka tyu'u nten nu wa ngujwi a? ¿Ni sa ña'an

ña'an ne' tyukwi ña'aan ne' kan', bra nu tyu'u ne' xiya' a?"

³⁶ Ja ndi'in cha' chkwi' wan ngwaña'an. Bra nu kataan ska mta ni, katsu' skwa' mta kan' sa ña'an lka si wa ngujwi ran, cha' katsu ran tyo'o tukwa loo ran bra kan'.

³⁷ Si'i nan wa lka ndukwa ran bra nu kataan 'in mta kan'; mta ti ngataan, ni siya mta trigu, ni siya xka la mta.

³⁸ Chun' ndi'in la ku'ni Ndiose cha' tyo'o nan loo ran bra kan', ngalu ran sa ña'an nu ndi'in cha' kalu, cha' ska loo mta nda ska loo nan kwiñi. Ngwaña'an ka biya' tian' cha' wa ka ña'an loo ska nan nu lu'u.

³⁹ Ja su'wa ña'an nchga loo nan; ska loo ña'an nten chalyuu, xka loo ña'an 'ni, xka loo ña'an 'ni ndukwa lu'we, xka loo ña'an kula. Wa ka ska ña'an loo ska nan nu lu'u nu ndiya lo chalyuu.

⁴⁰ Ndiya nan nu ndukwi nde ni' kwan, lo'o ndiya xka loo nan nu ndi'in lo chalyuu. Ska ña'an loo ska nan nu ndukwi nde ni' kwan, xka ña'an loo ska nan nu ndi'in lo chalyuu:

⁴¹ ska ña'an xaa nu nda kwichaa, lo'o xka ña'an xaa nu nda ko', xka ña'an xaa nda kwii o ta kulasiin nu ndukwi nde ni' kwan. Lo'o kwii kulasiin kan' ni, si'i ska ña'an ti xaa nda nan kan'.

⁴² Kwi' ngwaña'an ka nten bra nu tyu'u ne' xiya'. Xa wa ndyaa ayman ni' yuu, katsu' kuna' ne' bra kan'; bra nu tyu'u ne' xiya', ja kaja 'a ne' bra kan'.

⁴³ Chen 'a ña'an ayman bra nu katsi', lo'o luwi 'a ña'an ka ne' bra nu tyu'u ne' xiya'; ska nan nu xkwi' mna'an 'a ti' lka ayman nu katsi', lo'o ngula 'a ti' ne' bra nu tyu'u ne' xiya';

⁴⁴ kuna' ti ne' nu mtsi', lo'o xka ña'an loo tyukwi

ña'aan ne' bra nu tyu'u ne' xiya'. Nan nten chalyuu, nde re ti kunanjo'o kunaan' 'ñaan, sa ña'an nu lkaan ni; lo'o nde loo la xa'an tyukwi ña'aan cha' ka tyi'ian lo'o Ndiose la xka chalyuu nu su'we la.

⁴⁵ Nde ndiya xka cha' nu ndukwa lo kityi 'in Ndiose: “Nten nu lu'u ngwa Adán nu mdi'in lo chalyuu ti kulo, lo'o Ndiose lka nu mda kasiya 'in yu.” Ngwaña'an nchkwi' kityi kula. Chun' ndi'in la msu'wa Ndiose xka nu yan lo chalyuu; sa ña'an nu ngwa Adán nten, kwi' ngwaña'an ngwa Jesús nten, ni siya xka lo nten nu su'we la ti ngwa Jesús; nda yu xka kasiya nu su'we la 'in nten, cha' su'wa cha' 'in yu lo'o Ndiose.

⁴⁶ Bra nu ngulaan lo chalyuu, ti ji ka su'we tyukwi ña'aan cha' kaja chalyuu kwi 'ñaan, cha' kuna' ti lkaan xa ngulaan ti kulo. Chun' ndi'in la ndi'in cha' ka su'we tyukwi ña'aan cha' ka tsaan tyi'ian lo'o Ndiose.

⁴⁷ Lo'o yuu ti ngwiñan Ni 'in Adán nu mdi'in lo chalyuu ti kulo. Lo'o nde se'en ndi'in Ndiose mdo'o xka nten kan' nu yan lo chalyuu chun' ndi'in la, ti kwi' Jesucristo nu nka X'naan.

⁴⁸ Sa ña'an lka nten nu ndya' lo'o yuu ti, kwi' ngwaña'an lka nchgaan cha' lkaan nten chalyuu; sa ña'an lka Krixtu nu mdo'o nde ni' kwan yan lo chalyuu, ngwaña'an kaan si xñian cha' 'in yu.

⁴⁹ Bra nu ndi'ian lo chalyuu, chin' ti bra taloan tyukwi ña'aan; chun' ndi'in la bra nu tsaan tyi'ian se'en ndi'in Ndiose, xka ña'an kaan bra kan'. Sa ña'an nu lka ykwi' Krixtu, ngwaña'an kaan bra kan'.

⁵⁰ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Krixtu, ndiya ska

cha' nu nchka tiän' chkwiïn' lo'o wan: Sa ña'an nu ña'an ti kunaan' ni, ja ka xu'wi cha' 'ñaan lo'o Ndiose bra nu kulo Ni tñan xa wa mdyii chalyuu; ja ka tsaan sa ña'an nu ña'an taan lo chalyuu kwi nu ka nde loo la, se'en nu ja ska nu ti'í nsu'wi siya' ti.

⁵¹ Nchka tiän' cha' ka biya' ti' wan ska cha' nu ja ya kunan nten: Si'i nchgaan nu kajaan; ndiya ta'aan nu ña'an ti lu'u ka bra nu kan ki'ya Ni 'ñaan, xa wa tyii ti chalyuu. Siya' ti xa'aan tyukwi ña'aan ta'aan,

⁵² sa ña'an lka bra nu nxñan ti kijin kiloan. Bra kan' kanen ndla kuwi chkwan 'in Ndiose. Bra nu kanen kuwi chkwan kan', bra kan' xiya' tyu'u nchga ayman nu msñi cha' 'in Ndiose ti bra nu yan ne' lo chalyuu; tyu'u ne' xiya' lo'o ja ndi'in 'a cha' kaja ne' kan' xiya'. Bra kan' xa'an Ni 'ñaan tyukwi ña'aan kwenta skaan.

⁵³ Ti s'ni la bra nu ti mdi'ian lo chalyuu, ja su'we ngwaan siya' ti, cha' xkwi' nan ñu'un ti tian'; nde loo la, su'we 'a ka tyukwi ña'aan, ja ndi'in 'a cha' ka ñu'un tian', ja tyii 'a cha' 'ñaan siya' ti.

⁵⁴ Bra kan' xa wa mxa'aan tyukwi ña'aan, cha' ja ka ñu'un tian' siya' ti, bra kan' ja kaan sa ña'an nu nchkaan ni; xa'an Ni nchga cha' 'ñaan. Bra kan' tsa'a to'o ska cha' nu ndukwa lo kityi kula nu nchkwi': "Wa y'ni tyii Ndiose cha' ndyiji nten chalyuu, wa mdijin lyo Ndiose 'in nchga nu ti'í ti 'in Ni;

⁵⁵ ja ka 'a ku'ni kune' xa'an kanan 'ñaan cha' kajaan, ja tyijiin 'aan nu ti'í kan' ni" ndukwin kityi kan'.

⁵⁶ Ti'í 'a 'ñaan xa nu ndyijian chun' ndukwiin 'aan ki'ya. Lo'o jlyo tian' cha' ndukwian ki'ya, si'ya

cha' ja nnaan tñan nu ngulo Ndiose 'ñaan ti kulo cha' ku'nian.

⁵⁷ Lo'o xka ña'an lkaan ni, wa nda Ni chabiya' cha' tyijin lyoan 'in kune' xa'an chun' tñan nu y'ni Jesús bra nu ndyu'u yu xiya', kan' cha' ka'an 'a xu'we tyaan 'in Ndiose sikwa.

⁵⁸ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesús, su'we 'a nka tiyeen ña'aan 'wan. Nde lka cha' nu nchkwii'n lo'o wan, cha' ña'an ti xñi su'we wan cha' 'in Ndiose, nchga tsan lye la tsaa ña'an ti' wan 'in Ni; xkwi' lye 'a ku'ni wan tñan 'in ykwi' X'naan, lo'o ja ka ndaja ti' wan cha' ku'ni wan tñan kan'. Wa jlyo ti' wan cha' ja tsaa tii ngwa ti ña'an ska tñan nu ngi'ni wan chabiya' 'in Ndiose.

16

Lomstan nu taya' 'in ta'a ti'i ne' nde kichen Jerusalén

¹ Wa msu'waän cha' ndyaa se'en ndi'in ta'a ne' nu ndyo' ti'in cha' ku'ni tnun ne' 'in Ndiose nchga kichen nde lo yuu 'in Galacia; wa ytsaän' 'in ne' sa ña'an ndi'in cha' ku'ni ne' bra nu xo' ti'in ne' lomstan. Kwi' ngwaña'an ku'ni wan bra nu xo' ti'in wan lomstan kan', cha' taya' wan 'in ne' ti'i ta'a msñian cha' 'in Jesús nu ndi'in nde lo yuu 'in Judea.

² Tsan kulo 'in smnan, bra kan' su'we si nchga wan su'we wan chin' siya' wan, tñi nu wa mjwi 'wan smnan nu wa mdijin. Xo' ka'an wan 'in ran, lo'o kan' ja ndi'in cha' xo' ti'in wan lomstan kan' ndla ndsaa ti bra nu kalaän.

³ Xa wa ngalaän, bra kan' su'waän chin' nten nu tsaa kichen Jerusalén, nten nu chkwi' wan lo'o

cha' tsaá, nten nu wa nsu'wi lyo su'we wan 'in. Taán ska kityi nu kwi'ya ne' tsaá ne', kityi kan' katsa' sa ña'an tñan lka nu nda'an ne'. Bra kan' tsaá lo'o ne' kan' 'in lomstan nu ta wan 'in ne' ti'i ta'a msñian cha' 'in Jesús nde kichen Jerusalén.

⁴ Lo'o kan' katsaán' 'wan si tsa'aán, si ja tsa'aán lo'o ne' kan'. Ja jlyo tián' sa ña'an ka tñan re 'ñaán, si ta Ndiose chabiya' 'ñaán tsa'aán.

Tuwiin se'en tsaá Palyu

⁵ Ndiya tñan tsa'aán tyun kichen nde lo yuu 'in Macedonia kulo ndukwa la; bra wa mdyii tñan kan', bra kan' kalaán kichen tyi wan nde kwa,

⁶ kanuñ chin' lo'o wan bra kan'. Ja chan kanuñ lo'o wan tyukwi tyempu tlya'. Bra nu tyi'iin lo'o wan, bra kan' ka taya' wan chin' 'ñaán cha' ku'ni xu'weñ chin' 'ñaán cha' tsa'aán tijyu' la, la se'en ndi'in cha' tsa'aán.

⁷ Ja nchka tián' cha' tyijiin se'en ndi'in wan ngwa ti ña'an; nxke' tián' cha' su'we la si kanuñ chin' tyempu lo'o wan, chabiya' 'in ykwi' X'naan.

⁸ Kulo ndukwa la, ti kanuñ kichen Efeso re sa ña'an ya' tiya ta'a Pentecostés.

⁹ Su'we la nchka 'ñaán se'en ndi'iin kichen re ni, cha' ndiya 'a nten kichen re nu su'we 'a nnan nchga cha' nu nchkwiin' lo'o ne', ni siya ña'an ti ndiya 'a nten nu nxuun lo'oñ.

¹⁰ Bra nu tiyan Timu nde kwa, chkwi' su'we wan lo'o yu, cha' ja ka xi'in ti' yu bra nu tyi'in yu lo'o wan. Loo tñan 'in ykwi' X'naan nda'an yu; ti kwi' ta'a tñan nu nda'aán, nda'an yu.

¹¹ Ja ska wan, ja ña'an ti'í wan 'in yu; su'we la si taya' wan 'in yu cha' ku'ni xu'we yu 'in yu cha' kan

yu se'en ndi'iin. Ndi'in ta 'a ba 'in yu, na' lo'o nchga ta'a msñian cha' 'in Krixtu nde re.

¹² Wa ykwiin' 'aän lo'o Polo ta'a su'we nsu'wi wan, cha' tsaa na'an yu chin' 'wan; tsaa yu lo'o xka la ne' ta'aan re. Lo'o ja xlyaa yu tsaa yu bra ti; bra nu ka laja 'in yu, bra kan' tsaa yu se'en ndi'in wan.

Cha' nu ngwa'an Palyu bra nu wa tsaa tii ti kityi

¹³ Cha' tiya ti ti' wan tyi'in wan lo chalyuu ni. Xñi su'we wan cha' 'in Jesús. Ku'ni ngula ti' wan ni' kasiya 'wan, ja kutsen 'a wan.

¹⁴ Xkwi' su'we ti xu'wi tiye wan ña'an wan 'in nten nchga se'en ngi'ni wan tñan.

¹⁵ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesús, wa jlyo ti' wan cha' nchga ne' ta'a Estéfanos, kan' nu msñi cha' 'in Jesús ti kulo; kulo ndukwa la msñi ne' cha' kan' ke nchga wan nu ndi'in wan kichen xuwe kwi' se'en ti lo yuu 'in Acaya. Nchga tsan nxlyaa ne' kan' taya' ne' 'in ta'a msñian cha' 'in Ndiose.

¹⁶ Nchka tiän' cha' tukwa wan cha' nu nchkwi' ne' kan', kwi' ngwaña'an tukwa wan 'in nchga nten nu su'wa ti ngi'ni tñan lo'o ne' kan'; kwi' ngwaña'an tukwa wan 'in nchga nten nu su'we 'a ku'ni tñan kan' sa ña'an nu su'we ngi'ni ne' kan' tñan.

¹⁷ Su'we 'a nka tiyeen cha' wa ngula Estéfanos lo'o Fortunato lo'o Acaico se'en ndi'iin nde re. Ja n'ni cha' ni siya ja ndi'in wan lo'oün ni, cha' ne' kan', ndaya' 'a ne' 'ñaän;

¹⁸ wa y'ni ne' kan' cha' nchka ngula la tiän' ni' kasiya 'ñaän, ti kwi' sa ña'an nu y'ni ne' kan' lo'o wan. Ndi'in cha' tukwa wan cha' nu nchkwi' nchga nten nu ngi'ni tñan ngwaña'an.

¹⁹ Nchga kichen lo yuu 'in Asia se'en ndi'in nten nu ngi'ni tnun 'in Jesús, nchka ti' ne' chkwi' su'we ne' lo'o wan. Lo'o Aquila lo'o Priscila, lo'o nchga nten nu ndyo' ti'in na'an tyi ne' kan', nchka ti' ne' chkwi' su'we ne' lo'o wan cha' 'in ykwi' X'naan.

²⁰ Nchga ne' ta'a msñian cha' 'in Jesús, nchka ti' ne' chkwi' su'we ne' lo'o wan; tyukwi ti tiye wan xñi wan si' ta'a wan chabiya' 'in Krixtu.

²¹ Lo'o na' nchkwiin' su'ween lo'o wan, ti kwiin' nda'aan niin lo kityi re, na' lkaan Palyu.

²² Xka ti cha' chkwiin' lo'o wan ni: Si ndiya ne' ta'a ndyo' ti'in wan nu ja chañi cha' su'we nka tiye ne' ña'an ne' 'in ykwi' X'naan, kulaa ya' wan 'in ne' bra kan', cha' ta ykwi' Ndiose nu ti'í 'in ne'. Kan' cha' chkwian' ta'aan ni: ¡Tyaan lyaa, X'nan ba, nde se'en ndi'in ba!

²³ Su'wa ya' Jesucristo nu nka X'naan 'wan.

²⁴ Tyu'wi ti' wan 'ñaan, cha' su'we 'a nka tiyeen ña'aan 'wan chun' cha' tnun nu wa y'ni Jesucristo. Ngwaña'an ka sikwa.

**Cha' su'we nu nchkwi' cha' 'in Jesucristo nu
nka x'naan
New Testament in Chatino, Western Highland
(MX:ctp:Chatino, Western Highland)**

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chatino, Western Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chatino, Zona Alta Occidental [ctp], Mexico

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chatino, Western Highland

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
de5120df-8f34-5747-88ef-b19cf963f07d